

Slutrapport– lärande utvärdering av projekt All-in

December 2021

Eva Sennemark & Jonas Huldt

Sammanfattning

All-in är ett så kallat paraplyprojekt som drivs av Samordningsförbundet (SOF) Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp i samverkan med SOF Vänersborg/Mellerud och SOF BÅDESÅ samt Dalslands folkhögskola. Totalt deltar sex kommuner (Bengtsfors, Grästorp, Lilla Edet, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg) i projektet som främst riktar sig till utrikes födda kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Syftet är att via fyra insatsspår stötta deltagarnas mot studier eller arbete enligt målsättningen i den utlysning som projektet via Svenska ESF-rådet fått stöd för.

En lärande utvärdering påbörjades hösten 2019 i samband med att projektets genomförandefas startade. Utvärderingen genomförs av Contextio Ethnographic AB i samarbete med Payoff AB. Utvärderarna har följt projektprocessen, kontinuerligt samlat in data från berörda parter samt fungerat som stöd till projektledningen. Denna rapport sammanfattar projektets process, resultat och måluppfyllelse och är den slutliga utvärderingen av projektet.

Utvärderingen visar att det framtagna konceptet med fördjupad kartläggning och de tre insatsspåren (Hälsoskola för arbete, Du och Ditt liv samt Vägen vidare) har fungerat bra för målgruppen och de metoder som använts har inslag av tjänstedesign med dialog och involvering av deltagarna. Projektets måluppfyllelse är god där 21 % av deltagarna gått till arbete eller studier och 49 % närmare sig arbetsmarknaden genom att gå vidare till praktik, arbetssökande på arbetsförmedlingen, SFI eller annan arbetsinriktad åtgärd. Deltagarna har också som regel förbättrat sin talade svenska. Sexmånadersuppföljningar visar att den positiva trenden fortsätter även efter avslut för vissa av deltagarna. Målet om att 70 % av deltagarna ska uppleva ökad livskvalitet har inte kunnat bedömas.

De sex deltagande kommunerna har byggt samverkan kring målgruppen i varierande omfattning, delvis beroende på hur strukturerna såg ut före projektet. Detta avspeglar sig även i implementeringsprocessen där Vänersborgs kommun implementerat hela modellen från All-in medan övriga kommuner (förutom Mellerud) implementerar anpassade delar av modellen. Positivt är att målgruppen synliggjorts och att kommunerna identifierat glapp i samverkan kring målgruppen. Då implementeringsprocesserna är pågående är det viktigt att följa upp dessa i kommunerna för att se utmaningar och framgångsfaktorer med den anpassning som görs. Samordningsförbunden är där viktiga strategiska aktörer som kan bidra med kunskap och driva frågorna vidare.

Utvärderarna bedömer att hållbarheten på individnivå är beroende av hur välrustade individerna är för att lyckas hålla sig kvar på arbetsmarknaden, liksom hur väl kommunerna lyckas bygga en sammanhållande kedja mot arbetsmarknaden för individerna. Den uteblivna kompetenshöjningen av arbetsgivare som avstannade, bland annat på grund av pandemin, är en framtida utmaning, liksom matchningsarbetet gentemot det privata näringslivet.

Utvärderarna rekommenderar följande:

- Vid avslut av projekt monteras ofta styrgrupper ner och försvinner. Samtidigt har utvärderarna en omfattande erfarenhet av hur viktig denna funktion är att de implementerade verksamheterna ska fundera väl i framtiden. Vi rekommenderar därför att säkerställa fortsatt strategisk styrning/stöttning i arbetet med målgruppen, genom att samordningsförbunden tar ett ansvar för detta, även efter projektiden.
- Skapa rutiner för att följa upp de framtida deltagarresultaten, för att få ökad kunskap kring vad som skapar hållbara resultat för individerna. Uppföljningen behöver dels ske av de

resultat som skapas i det löpande arbetet. Dels behöver en mer långsiktig uppföljning av deltagarnas utveckling ske, för att öka förståelsen för hur hållbara resultat ska skapas.

- Ta till vara på de framgångsfaktorer och (undanröjda) utmaningar som identifierats i det fortsatta arbetet och nya projekt.
- Använda samhällsekonomiska analyser för att förstå hur viktigt det är att fokusera på att skapa positiva och hållbara resultat för individerna, snarare än att fokusera på billiga insatser. Vid resursbrist är det bättre att sänka tempot och minska volymerna för att säkerställa att de deltagare som faktiskt får ta del av insatserna gör hållbara stegförflyttningar. Att genomföra billiga insatser i stor mängd, vilka inte är hållbara lever inte upp till "god ekonomisk hushållning".
- Diskutera i beredningsgrupperna om möjligheten till parallella insatser. Sprid kunskapen om vinsterna med detta arbetssätt, inte minst med tanke på fortsatta hälsoskolor i kommunerna. Finns det, exempelvis, möjlighet att parallellt med SFI också gå en hälsoskola?
- Diskutera om och hur pedagogiska metoder från folkhögskolan bidra till en större utveckling för vissa individer eller målgrupper inom SFI?
- Utvärderarna rekommenderar kommunerna att fortsätta att utveckla matchningsarbetet i enlighet med grundtankarna i Supported Employment, IPS och BIP-forskningen.
 - Sammanhållen stödkedja, utan avbrott med flera parallella insatser
 - Kontinuerligt stöd, utan byte av handledare/coach
 - Säkerställa att handledare/coach har en stor tro på individens/målgruppens möjligheter till utveckling, då detta har visat sig vara en väldigt kraftfull framgångsfaktor, se BIP-forskning
 - Säkerställ ett långvarigt och strukturerat stöd till individen, vilken fortsätter även efter att individen har tagit steget vidare till studier och arbete. Detta stöd bör även kompletteras med stöd till skolpersonal och arbetsgivare, för att öka individens möjligheter att lyckas inom både fortsatta studier och/eller framtida arbete.
- Gör en plan för spridning av metodhandboken inom berörda organisationer men också till andra kommuner.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
1. INLEDNING.....	5
1.1 Rapportens disposition.....	5
2. UTVÄRDERINGSPROCESSEN	5
2.1 Utvärderingsprocessen	6
2.2 Analys av data	8
3. PROJEKT ALL-IN – BAKGRUND OCH BESKRIVNING	8
3.1 Kort bakgrund – huvudsakliga insatser	8
3.2 Projekt mål.....	9
3.3 Organisering och struktur – styrning och ledning	10
3.2 Målgrupp och projektprocess	11
4. RESULTAT OCH ANALYS.....	13
4.1 Volymmål gällande insatser	13
4.2 Måluppfyllelse på projekt- och individnivå	14
4.3 Deltagarnas upplevelser	17
4.4 Måluppfyllelse på organisationsnivå	22
4.5 De horisontella principerna	25
4.6 Implementeringsarbetet	26
4.7 Lärdomar - framgångsfaktorer och utmaningar	28
4.5.1 Framgångsfaktorer och utmaningar	28
5. SAMHÄLLSEKONOMISK UTVÄRDERING	30
5.1 Samhällsekonomisk intäkt	30
5.2 Lönsamhet och återbetalningstid	31
5.3 Vad händer på sikt?	32
5.4 Sammanfattande samhällsekonomisk analys	33
6. SAMMANFATTANDE DISKUSSION OCH SLUTSATSER.....	34
6.1 Sammanfattande diskussion och slutsatser	34
6.2 Rekommendationer	38
REFERENSER	40
Bilaga 1. Förändringsteori All-in	41
Bilaga 2. Folkhögskolans bedömning av språkprogression.....	42

1. INLEDNING

Projekt All-in är ett samverkansprojekt som fått medel av Svenska ESF-rådet inom Programområde 2, utlysningen Ökade övergångar till arbete för utrikesfödda, med specifikt mål att *kvinnor och män som står särskilt långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, utbildning eller närmare arbetsmarknaden*. Utlysningen syftar till att fler utrikesfödda, speciellt kvinnor, ska öka sitt deltagande på arbetsmarknaden samt att främja samverkan mellan myndigheter/aktörer för att verka för en förbättrad integration. All-in drivs av Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp tillsammans med samordningsförbunden Vänersborg/Mellerud¹ och Samordningsförbundet BÅDESÅ.² Sex kommuner (Bengtstors, Grästorp, Lilla Edet, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg) deltar i projektet med målsättningen att via kartläggning och tre insatsspår stötta 350 individer mot arbete, studier eller stegförflyttningar mot arbetsmarknaden.

Föreliggande rapport är en slutrapport och den slutliga bedömningen av projektet, en del av en lärande utvärdering som genomförs av Contextio Ethnographic AB och Payoff AB under perioden 2019 - 2021. Fokus ligger därmed på måluppfyllelse, implementering och resultatens hållbarhet. Den samhällsekonomiska delen av utvärderingen presenterades i en separat rapport i maj 2021 för att kunna utgöra underlag för beslut hos berörda förbundsstyrelser och kommuner, dock har en del resultat inkluderats även i denna slutrapport.

1.1 Rapportens disposition

Kapitel 2 beskriver utvärderingsprocessen och datainsamlingen medan kapitel 3 skildrar projektets målsättningar, organisering, innehåll och projektprocessen. I kapitel 4 redovisas projektets resultat/måluppfyllelse på olika nivåer, lärdomar och hur resultatet kommer att tas om hand. Kapitel 5 ger en kort sammanfattning av den samhällsekonomiska utvärdering som presenterades i maj 2021 (Payoff 2021) och i kapitel 6 ges sammanfattande slutsatser och rekommendationer.

2. UTVÄRDERINGSPROCESSEN

Utvärderingens syfte är enligt riktlinjer från ESF att följa projektprocessen, löpande utvärdera och återkoppla iakttagelser till projektledningen för att bidra till lärande och ökad måluppfyllelse. Utvärderingens slutrapport syftar till att ge en sammanfattande bedömning av projektets genomförande, måluppfyllelse och på vilket sätt erfarenheter tas tillvara efter projektiden. Utvärderingen har utgått från de övergripande mål som finns för utlysningen, projektmål i ansökan samt de indikatorer som finns i projektets förändringsteori (se bilaga 1).

Utvärderingen har i denna slutrapport velat besvara följande frågeställningar:

- Hur har genomförandet och bakomliggande koncept fungerat?
- Har projektet uppnått de mål som finns i ansökan och förändringsteori?

¹ Upphör att existera från och 1 januari 2022 och slås samman med Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp.

² Står för Samordningsförbundet Bengtstors, Årjäng, Dals-Ed, Säffle och Åmåls kommun. Endast Bengtstors deltar i projektet.

- Vilka lärdomar kan dras inför framtiden?
- Hur ser implementeringsprocesserna ut i berörda kommuner, det vill säga hur kommer genererade resultat att tas om hand?
- Hur ser förutsättningarna för hållbarhet på individ- och organisationsnivå ut?

2.1 Utvärderingsprocessen

Kvalitativa och kvantitativa data har samlats in och analyserats löpande av utvärderarna, dels projektets egen uppföljning i SUS och stegförflyttning i svenska, dels av utvärderarna själva. Nedan beskrivs den datainsamling som utgjort fokus för slutrapporten, dock vägs tidigare datainsamling också in i analysen. För mer detaljer kring tidigare datainsamling, analys och resultat hänvisar till delrapporten från oktober 2020 (Sennemark & Huldt 2020).

2.1.1 Intern uppföljning

Den interna uppföljningen av deltagarna har innefattat rapportering enligt indikatorer till SCB samt i samordningsförbundens interna uppföljningssystem SUS som även omfattar försörjning före och efter insats, rehabiliteringsinsatser vid avslut och andra skäl till avslut. Projektgruppen har även fört statistik över de kvantitativa indikatorerna (målen i ansökan) såsom antal arbetsplatser som nåtts, antal kartläggningar, deltagare i respektive insatsspår och personal som deltagit i kompetenshöjande insatser.

Ett flertal försök med enkäter till deltagare misslyckades, varför styrgruppen beslutade om att livskvalitet och deltagarnas egna upplevelser skulle följas upp externt av utvärderarna via intervjuer och fokusgrupper. Folkhögskolan har också använt ett instrument för bedömning av deltagarnas stegförflyttning i svenska språket vilket utgår från folkhögskolans eget bedömningssystem.

2.1.2 Extern datainsamling

Datainsamlingen har i stort sett följt utvärderingsplanen som dock modifierats på grund av covid19-pandemin. Det innebär att intervjuer och fokusgrupper till och med våren 2021 skedde digitalt med ett par undantag då utvärderaren var på plats tidig sommar (Mellerud). Under hösten 2021 kunde deltagande observation och fokusgrupper genomföras i samtliga övriga kommuner förutom Grästorp som startade sent och datainsamlingen därför skedde digitalt. Deltagarintervjuerna har genomförts på svenska med deltagare i Vägen vidare samt i DoDL och med tolk för deltagare i Hälskola för arbete. Undantaget är Bengtsfors som har haft ett språkstöd som följt projektet och som fungerade som tolk under intervjuer och fokusgrupper.

Att intervjuerna genomförts på svenska har varit klart begränsande för vissa av deltagarna som inte kunnat tillräcklig svenska för att alltid förstå och besvara utvärderarnas frågor. Dock har vi försökt underlätta förståelsen genom att placera deltagare med olika nivån på svenskan i samma grupp så att deltagarna kunnat översätta för varandra.

Följande datainsamling har genomförts sedan halvtidsrapporten oktober 2020.

- Fokusgrupper/intervjuer med deltagare i samtliga kommuner och samtliga insatsspår, totalt drygt 100 personer.
- Åtta deltagande observationer på plats i klassrummet samt en digitalt. Samtliga orter och samtliga insatsspår har nåtts, dock inte varje deltagargrupp.

- Teams/telefonintervjuer med samtliga styrgruppsmedlemmar, totalt 8 personer.
- Fokusgrupper med personal från samtliga kommuner, i tre kommuner (Bengtsfors, Mellerud, Vänersborg) tillsammans med minst en samverkanspart. Separata teamsintervjuer genomfördes med socialtjänsten i Trollhättans och Bengtsfors kommun. I Lilla Edet och Grästorp intervjuades enbart samordnarna.
- Intervju med arbetsförmedlingens representant i projektet.
- Fokusgrupp med presidiemedlemmar, totalt fem personer.
- Teamsintervju med projektledare och projektägare.
- Slutsatser/beräkningar från samhällsekonomisk analys i delrapport 3.³
- Utvärderarna har löpande följt resultatredovisning till SCB samt SUS.

Data har också samlats in via löpande månadsmöten med projektledare och intervju med projektledaren.

Urval

Majoriteten av den *personal* som arbetat inom All- in har nåtts, med undantag för enstaka personer som varit sjuka. Gällande *samverkanspartner* så har samverkan varierat mycket mellan kommunerna och främst socialtjänsten har nåtts i de fyra större kommunerna med alla insatsspår. I Bengtsfors och Mellerud deltog en rad olika kommunala samverkanspartner, exempelvis från vuxenutbildningen, praktikansvarig på kommunen eller hälsostöd vilket gav en bra bild av hur samverkan fungerat samt vad som byggts upp under projekttiden. Från *projektledningen* har samtliga representanter i styrgruppen intervjuats, liksom projektledare, projektägare och presidiet vilket innebär att hela ledningen har nåtts.

Det exakta antalet *deltagare* som nåtts av utvärderingen är något oklar då några personer har nåtts vid flera tillfällen då de deltagit i flera insatsspår. Utvärderarna har också genomfört deltagande observation i klassrummet och då fört vissa informella samtal med deltagarna, varav vissa intervjuats senare. Uppskattningsvis har utvärderingen nått ett 100-tal deltagare via intervjuer/fokusgrupper samt ytterligare ett antal via deltagande observation.⁴ Det innebär att utvärderingen nått cirka 1/3 av de nu avslutade deltagarna. Av de deltagare som intervjuats har 14 varit män, resterande kvinnor. Tabell 1 nedan visar ungefärligt antal deltagare som intervjuats från respektive kommun samt vilka insatsspår som diskuterats under intervjuerna.

Tabell 1. Ungefärligt antal deltagare som nåtts via intervjuer/fokusgrupper uppdelat per kommun

Kommun	Totalt	Hälsoskolan	DODL	Vägen vidare
Bengtsfors	19	x	x	x
Grästorp	8	x		x
Lilla Edet	5	x		
Mellerud	17	x	x	x
Trollhättan	Ca 28	x	x	x
Vänersborg	Ca 28		x	x

³ Payoff (2021). *Samhällsekonomisk slutrapport för projekt All-in. Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp*. Göteborg 2021-05-27.

⁴ Det ungefärliga antalet beror på att vissa deltagare rört sig mellan insatserna och i enstaka fall kan ha intervjuats vid två tillfällen.

Det låga antalet intervjuade från Lilla Edets kommun beror på att enbart Hälso skola för arbete drivs inom ramen för All-in.

2.2 Analys av data

Data har analyserats med vedertagna metoder. Inrapporterad statistik till SCB och i SUS har studerats och analyserats utifrån uppsatta projektmål. Intervjuer och fokusgrupper har skrivits ut i sammanfattad form, sammanställts och analyserats utifrån frågeställningar och förväntade resultat. Under deltagande observation har främst samspel under lektionerna studerats och i vissa fall har informella samtal med deltagarna ägt rum. Intern projektdokumentation såsom lägesrapporter, statistik och intern uppföljning har analyserats och vägts in i resultatet.

3. PROJEKT ALL-IN – BAKGRUND OCH BESKRIVNING

I detta kapitel beskrivs projektets organisering, struktur och styrning. Redovisningen bygger på projektansökan och intern dokumentation samt intervjuer med styrgruppsmedlemmar, projektledare, projektägare och personal.

3.1 Kort bakgrund – huvudsakliga insatser

Totalt sex kommuner (Trollhättan, Lilla Edet, Grästorp, Vänersborg, Mellerud och Bengtsfors) deltar i projekt All-in och samverkan sker också med arbetsförmedlingen, Dalslands folkhögskola och ett antal lokala aktörer. De tre berörda samordningsförbunden hade redan tidigare uppmärksammat målgruppen utrikesfödda då dessa ofta är i behov av samverkan från samordningsförbundens ägargrupper. Utökad samverkan ger också större möjligheter till arbete geografiskt och stämmer väl in på målen Agenda 30. En uttalad ambition i projektansökan är att bidra till att de nationella jämställdhetspolitiska målen uppnås genom att fokusera på kvinnor vilket också betonas i den aktuella utlysningen från ESF.

Den problemanalys som projekt All-in bygger på i sin ansökan har slagits fast i en rad studier och rapporter under senare år. Utrikesfödda kvinnor som kommer från länder utanför Europa, speciellt med kort utbildning, har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och riskerar utsatthet och utanförskap (Nordiska Ministerrådet 2018). En finsk studie pekar på att kvinnor drabbas hårdare av en begränsad språkkunskap än män (Sutela 2016 i Nordiska ministerrådet 2018). Även Riksrevisionen har lyft fram brister i individanpassning som främst drabbar utrikesfödda kvinnor där kvinnor får stöd senare och stöd som är sämre anpassat till deras behov (RiR 2015). En uppföljning från Arbetsförmedlingen (Frydebo & Kaufmann 2020) av extra statliga medel till nyanlända kvinnors etablering visar att utrikesfödda kvinnor med kort utbildning förefaller vara överrepresenterade bland förberedande och orienterande insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Däremot visar arbetsförmedlingens statistik att fler män än kvinnor prövas mot arbetsmarknaden vilket skapar en strukturell ojämlikhet.

Samverkan kring målgruppen har lyfts som viktig för att stötta individerna mot arbetsmarknaden, liksom ett tydligt fokus på praktik, arbete och ökad delaktighet (Tillväxtverket 2019, Tingshög et.al. 2016). Forskning vid MILSA (2018), en kunskapsbaserad stödplattform för migration och hälsa, visar

vidare att nyanlända ofta har en sämre hälsa än inrikes födda och att det finns behov av mer kunskap om det svenska hälso-och sjukvårdssystemets förmåga liksom information kring egenvård och främjande åtgärder.

3.1.1 Huvudsakliga insatser

Projektets insatser är framtagna utifrån analys av aktuell forskning och innehåller en fördjupad kartläggning samt tre insatsspår som beskrivs nedan. Metodstöd/uppdragsbeskrivning har tagits fram för samtliga insatser och två av insatserna har pilottestats (Hälsoskolan och Vägen vidare).

En väg in

En väg in är en fördjupad kartläggning enligt SIP-modellen⁵ (Arbetsförmedlingen 2017) och utförs enligt framtagen mall. Kartläggningen syftar till att bedöma inom vilken insats som är lämpligast utifrån individens förutsättningar och egna målsättningar och kompletteras löpande under projekttiden. Tanken är att skapa ett underlag och en individuell handlingsplan inför nästa steg mot arbetsmarknaden där kartläggningen fördjupas under insatserna.

Hälsoskola för arbete

De tre samordningsförbunden genomförde ett pilotprojekt med Hälsoskola för nyanlända enligt Västra Götalandsregionens modell. Konceptet har sedan vidareutvecklats med totalt 24 träffar (två per vecka), fysiska aktiviteter, arbetslivets krav samt dialoger om hur hälsa och arbetsliv samspelar. Målsättningen är att deltagarna ska få en ökad kunskap om egenvård, det svenska sjukvårdssystemet, samt hur livsstil påverkar hälsan.

Du och ditt liv (DoDL)

Dalslands folkhögskolas driver sedan 2018 (först som ett pilotprojekt) kursen Du och ditt liv, DoDL, som är en allmän kurs på grundskolenivå. DoDL drivs på fyra orter, Trollhättan, Vänersborg, Mellerud och Bengtsfors. Målsättningen är att förbättra svenskan med fokus på talad svenska, öka förståelsen för det svenska samhället och kulturen samt stärka självkänslan. Fokus ligger också på kvinnohistoria, jämställdhet och andra aspekter av de horisontella principerna. Deltagandet är minst 30 veckor men kan vid behov förlängas till två år enligt uppdragsbeskrivningen.⁶

Vägen vidare

Även Vägen vidare som koncept har testats i ett pilotprojekt. Insatsen som drivs på heltid under totalt 24 veckor är uppdelad på en teoretisk och en praktisk del om vardera 12 veckor. Fokus i den mer teoretiskt inriktade delen är fördjupad samhällsinformation, arbetslivskunskap samt coachning i grupp och individuellt. Den andra delen i insatsen består av praktik som utgår från individens målsättningar och behov, alternativt annan insats såsom utredning, rehabilitering eller liknande. Vägen vidare har bedrivits i samtliga deltagande kommuner med undantag av Lilla Edet.

3.2 Projekt mål

Projektet fokuserar främst på utrikes födda kvinnor och vill med insatserna totalt stötta och nå 300

⁵ SIP – Samordnad individuell handlingsplan

⁶ Gäller inte Bengtsfors kommun som har haft samtliga tre insatsspår parallellt i sex månader.

kvinnor och 50 män under projektets genomförandefas, augusti 2019 till och med december 2021.⁷ Av dessa ska minst 300 kartläggas samt lotsas vidare till projektets insatsspår eller annan lokal aktivitet som bedöms lämplig. Kommunerna har själva bedömt behovet samt hur många personaltimmar de anser sig kunna finansiera i form av personaltid. En viss flexibilitet byggts in i systemet så att mindre kommuner kan skicka deltagare till större orter om de inte själva kan anordna alla insatser.

Övergripande mål för samtliga projekt i den aktuella utlysningen från ESF är följande:

Utrikes födda, särskilt kvinnor, som står långt från arbetsmarknaden ska komma i arbete, studier eller närma sig arbetsmarknaden.

Specifika projektmål, som också preciseras i projektets förändringsteori (se bilaga 1) är följande:

- 20% av deltagarna går till arbete eller studier
- 20% närmar sig arbetsmarknaden genom att gå till praktikplats eller annan arbetsförberedande insats enligt SUS
- Förbättrad talad svenska
- 70% av deltagarna upplever ökad livskvalitet
- Satsade resurser ska generera mervärde för deltagare och berörda parter

Ytterligare volymmål på organisatorisk nivå är:

- 300 personal får kompetenshöjning inom horisontella principer
- 250 personal och arbetsgivare får kompetenshöjning inom andra område
- Minst 80 arbetsgivare nås med kompetenshöjning och 80 nya praktikplatser skapas

Dessutom finns en rad kvalitativa förväntade resultat och effekter på individ- och organisationsnivå som diskuteras i relation till resultatredovisningen i kapitel 4, se bilaga 1.

3.3 Organisering och struktur – styrning och ledning

Projekt All-in är ett paraplyprojekt där flera parter samverkar och har sökt gemensamma medel från ESF. Projektet drivs administrativt från projektägarens kansli i Trollhättan, dock genomförs insatserna lokalt ute i kommunerna. Kansliet har alltså inte beslutsmandat utan erbjuder stöd till kommuner och projektpersonal.

En projektledningsgrupp som består av projektledare, koordinator(er), administratör, controller och förbundschefer har träffats varannan vecka. Inledningsvis fanns också fyra koordinatörer som ansvarade för vars ett insatsspår samt integrering av de horisontella principerna. Koordinatorerna har dock slutat och inte ersatts fullt ut under projekttiden. Under det senaste året har en koordinator från arbetsförmedlingen ansvarat för beslut och arbetet gentemot arbetsgivare.

Personal som arbetar i projektet är som regel inlånad från någon av samordningsförbundens fyra parter. I varje deltagande kommun finns en lokal samordnare som ansvarar för det lokala arbetet och bistår kansliet med information samt lokal samordning. Kommunerna ansvarar själva för rekrytering

⁷ Projektet förlängdes 3 månader (oktober-december) under 2021 på grund av pandemin.

av deltagare och genomförande och har erhållit medel i relation till det antalet deltagare och beräknad medfinansiering. Kommunernas insatser utanför projektet har kunnat erbjudas deltagare vid behov för att skapa en sammanhängande stödkedja.

Styrgruppen för All – in har mötts fyra gånger per år och består av de tre förbundscheferna⁸, representant från arbetsförmedlingen och Dalslands folkhögskola samt från deltagande kommuner. Samtliga representanter har varit chefer med beslutsmandat (på olika nivåer) och närvaron har varit relativt god. Styrgruppens funktion har främst varit övergripande strategiska diskussioner. Samtliga intervjuade medlemmar uppger att den fungerat bra och att de känt sig trygga med både information och styrning från projektledarens och projektägarens sida. Den övergripande styrningen av All-in sker i de tre samordningsförbundens styrelser som fått rapporter från sina representanter i styrgruppen.

3.2 Målgrupp och projektprocess

3.2.1 Kort beskrivning av projektets målgrupp

Projektets målgrupp är främst utrikesfödda kvinnor med ingen eller kort utbildning som står långt ifrån arbetsmarknaden. Majoriteten av deltagarna har identifierats och remitterats av kommunernas socialtjänst och i mindre utsträckning av arbetsförmedlingen. Projektets interna SUS-statistik visar att vid inskrivning i projektet hade 14 % av deltagarna i All-in haft försörjningsstöd i nio år eller mer och 41 % hade haft försörjningsstöd i mer än fem år. Majoriteten av deltagarna är mellan 30 och 59 år och 93 % har ingen skolutbildning.⁹ Detta stämmer alltså väl överens med projektansökans intentioner att kunna ge adekvat och individuellt stöd till en målgrupp som annars riskerar att hamna mellan stolarna och/eller inte fått relevant stöd. På kommunnivå är det tydligt att sammansättningen i deltagargrupperna har varierat med avseende på tid i offentlig försörjning, skolbakgrund och tidigare förvärvserfarenheter, liksom över tid.

3.2.2 Projektprocessen

Genomförandefasen för projekt All-in startade 1/9 2019. Projektet fick en snabb uppstart med deltagare som kommunerna identifierat som lämpliga för projektet och där både kartläggning och insatser kom i gång parallellt. Processen gick olika fort men samtliga kommuner genomförde insatsspår i februari 2020. Identifiering av nya deltagare att anvisa har sedan gjorts löpande inom kommun och arbetsförmedling. Tidsbrist hos handläggare beskrivs som ett hinder för att identifiera deltagare i den takt som behövts men även kö till insatserna har upplevts från småkommunernas sida. Generellt beskrivs dock konceptet ha fungerat bra med den flexibilitet som funnits inbyggt gällande både metoder och anpassning av insatser efter individernas behov.

De arbetsmetoder som beskrivs i projektets ansökan bygger på evidensbaserade metoder och personalen ges också möjlighet till kompetensutveckling inom ramen för All-in, exempelvis i Acceptance and Commitment Therapy (ACT), Individual Placement and Support (IPS), Supported Employment (SE) och tjänstedesign. Kompetenshöjning för projektpersonalen har genomförts

⁸ Från och med hösten 2020 har SOF Vänersborg/Mellerud samma förbundschef som SOF Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp. I och med årsskiftet 2022 upphör SOF Vänersborg/Mellerud och Vänersborgs kommun går in under SOF Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp.

⁹ Står i statistiken som saknas/okänd.

löpande under projektperioden. Generellt betonar berörd personal från samtliga insatsspår att relationer, dialog och delaktighet är viktiga inslag för att stegförflyttningar och inläring ska fungera för deltagarna.

Covid19-pandemin

Covid19-pandemin som bröt ut i mars 2020 har haft stor inverkan på projektprocessen och inneburit begränsningar i gruppaktiviteter och undervisning. Deltagargrupper har ställts in, skjutits upp eller drivits med reducerat antal. I projektledarens konsekvensbeskrivningar från mars och april 2020 påtalas att det kan bli svårt för projektet att nå uppsatta mål och att nå tillräckligt med deltagare.

En digital omställning har genomförts inom ramen för projektet och har enligt både personal och ledning fungerat över förväntan. Liknande erfarenheter beskrivs också i ESF:s uppföljning av hur projekten påverkades av pandemin (ESF 2020). Generellt visar utvärderingen att projektpersonalen har försökt säkra att deltagarna kan använda de aktuella relevanta digitala plattformarna. Positiva aspekter som nämns är att deltagare i riskgrupp eller småsjuka kan delta i projektet när undervisningen är digital. Hinder som hög frånvaro, trångboddhet och svårigheter att hantera tekniken är faktorer som drabbat vissa deltagare hårdare och försvårat möjligheterna till inläring. Enskilda möten har använts för att nå även dessa deltagare. Svårigheter att hitta praktikplatser eller inställd praktik för deltagarna i Vägen vidare är också tydlig i vissa kommuner.

Hösten 2020 covidanpassades verksamheterna med mindre grupper (exempelvis uppdelning på för- och eftermiddagsgrupper) och/eller större lokaler. Vintern 2020/2021 återinfördes digital undervisning i vissa kommuner, andra pausar sina insatser beroende på den lokala situationen och målgrupp. I lägesrapporterna beskrivs en hög sjukfrånvaro bland personal och deltagare. Sedan hösten 2021 är undervisningen återigen på plats, dock används även digital undervisning, exempelvis en eller två dagar i veckan. En digital hälsoskola har startats upp för att nå mindre språkgrupper i kommunerna. Projektet förlängdes med tre månader till och med 31 december 2021 för att ge samtliga kommuner möjlighet att utnyttja sina medfinansieringstimmar inom ramen för projektet.

3.2.3 Samverkan

Redan före projektstart fanns en uppbyggd myndighetssamverkan på förbunds nivå med regelbundna möten och där handläggargrupper inom respektive förbund planerades. I och med arbetsförmedlingens omorganisation föll denna samverkan delvis och kom i stället att ligga lokalt i kommunerna. Lägesrapporterna visar tydligt på att förutsättningarna i kommunerna varierade och att strukturer för samverkan behövde byggas och förstärkas kring målgruppen i vissa av kommunerna. Denna process har pågått under hela projektiden.

Samverkan mellan berörda kommuner och Dalslands folkhögskola var inledningsvis osäker men har successivt byggts upp och ett nära samarbete har etablerats. Kansliet hade under hösten 2020 möten för att stötta i detta arbete. De nätverksmöten som inledningsvis sköttes av kansliets koordinatörer pausades tillfälligt under utbrottet av pandemin vilket skapade ett vacuum under en period. Nätverksmötena beskrivs som viktiga för erfarenhetsbyten mellan projektpersonalen och för att hålla ihop projektet och återupptogs våren 2021. I och med vaccineringen mot covid19 har kanslipersonalen också kunnat ge mer stöd på plats ute i de berörda kommunerna. De metodstöd som utarbetats för respektive insatsspår nämns framför allt av hälsoskolans personal som stöttande och inspirerande, då flera varit ensamma om att arbeta med insatsen. Generellt beskrivs kansliet som ett gott administrativt stöd och bollplank.

4. RESULTAT OCH ANALYS

Detta kapitel är indelat i fem huvudavsnitt. Inledningsvis redovisas projektets resultat gällande volymmålen. I avsnitt 4.2 redovisas resultat och måluppfyllelsen på individnivå, i 4.3 på den organisatoriska nivån. 4.4 diskuterar projektets arbete med de horisontella principerna och 4.5 implementeringsarbetet. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av de lärdomar (framgångsfaktorer och utmaningar) som utvärderingen identifierat. Utvärderarnas slutsatser ges löpande i texten samt som reflektioner i slutet av varje huvudavsnitt.

4.1 Volymmål gällande insatser

Tabell 1 nedan visar hur många insatser som genomförts inom ramen för All-in i de sex kommunerna. Enligt projektledarens insamlade statistik har minst 327 kartläggningar genomförts vilket är över målet på 300 personer. Exakt hur omfattande kartläggningarna är i de olika kommunerna varierar, likaså hur aktiviteterna dokumenteras.

Tabell 1. Antal insatser inom ramen för All-in

Kommun	Vägen vidare	Du och ditt liv	Hälsoskola för arbete
Bengtstors ¹⁰	5	5	5
Grästorp	1		3
Lilla Edet			4
Mellerud	2	4 terminer	2
Trollhättan	4	5 terminer	4
Vänersborg	4	5 terminer	4

Enligt SCB uppgår totalantalet deltagare till 427 personer vilket är betydligt fler än volymmålet på 350 personer. Orsaken är framför allt att de två största kommunerna (Trollhättan och Vänersborg) har haft fler deltagare än de beräknat från början. Fördelat på kön har 387 kvinnor och 40 män varit inskrivna i projektet. Antalet män är något lägre än målsättningen om 50 personer. De huvudsakliga rekryteringsvägarna har varit via kommunen (343) samt via arbetsförmedlingen (81).

I utvärderarnas halvtidsrapport påtalades att flödet mellan insatserna var begränsat och borde öka (Sennemark & Huld 2020). En sammanställning av flödet mellan projektets insatsspår visar att minst 75 deltagare har fått mer än en av projektets insatser. Dock är 44 av dessa deltagare från Bengtstors som haft samtliga insatser parallellt. Flödet mellan insatserna har alltså varit ganska litet i övriga kommuner. En förklaring kan vara kö till insatserna eller långa resvägar mellan kommunerna men också att deltagarna inte haft behov av mer än en insats och gått vidare till andra aktiviteter. Samtidigt väcks frågan om ett större flöde hade kunnat ge deltagarna ett ännu större stöd och varför inte detta i så fall skett. Detta kan vara en fråga för samordningsförbunden att titta närmare på.

4.1.1 Volymmål på organisationsnivå

Ytterligare ett volymmål är att 300 personal ska få ökad kompetens i horisontella principer, exempelvis Våld i nära relationer, mänskliga rättigheter eller JGL (Jämställdhet, Genus, Ledarskap).

¹⁰ Parallella insatser i sammanhållen grupp

Dessutom ska 250 personer få ökad kompetens inom andra områden, främst stödjande och kartläggande metoder såsom ACT, tjänstedesign, Individual Placement and Support (IPS) och Supported Employment (SE).

Kompetenshöjning av personal har skett löpande under projektiden, under det senaste året främst digitalt. Totalt har 258 personal fått kompetenshöjning i horisontella principer vilket är något lägre än volymmålet om 300. Dock har föreläsningarna periodvis varit digitala under pandemin och deltagande registreras då inte. Det är alltså troligt att fler nåtts av föreläsningarna. Vidare har 350 personer fått kompetenshöjning inom olika metoder och teman såsom ACT, Supported Employment, tjänstedesign med mera. Volymmålet om 250 personer är därmed uppnått.

Sammantaget är det utvärderarnas bedömning att volymmålen i stort sett har uppnåtts men att viss osäkerhet gäller för målet om att 300 personal ska få utbildning i horisontella principer.¹¹ Projektet har också nått ett något lägre antal män än vad som avsågs. Majoriteten av deltagarna i fem av kommunerna har fått en insats medan Bengtsfors deltagare har fått samtliga insatser parallellt. Det sistnämnda överensstämmer med BIP-forskningen, att parallella insatser ger synergieffekter. Samtidigt har det inneburit att deltagare i Bengtsfors har fått mindre tid i DoDL än deltagare i andra kommuner som kunnat få undervisning i svenska i upp till två år.

4.2 Måluppfyllelse på projekt- och individnivå

Redovisning av de resultat som projektet uppnått bygger främst på rapporteringen till SCB projektets interna rapportering i Samordningsförbundens interna system, SUS; två system som inte är helt överensstämmande.

Målsättningen för projekt All-in är att 20 % av deltagarna vid avslut ska gå till arbete eller studier. Statistik från SCB visar att totalt 385 personer har avslutats i All-in, 349 kvinnor och 36 män. Tabell 3 visar resultatet, det vill säga huvudsaklig status vid avslut.

Tabell 3. Huvudsaklig status vid avslut till och med oktober 2021

Status vid avslut	Antal	Andel
Arbetar som anställd	50	13%
Arbetar i egen verksamhet	0	0
Studier	31	8%
Har lärlingsplats	1	0,2%
Praktiserar	33	9%
Söker arbete	6	2%
Annat	264	69%
Totalt	385	100%

Tabell 3 visar att totalt 21 % av de avslutade deltagarna har gått till arbete eller studier vilket är över målet om 20 %. Av de deltagare som fått anställning har alla förutom tre fått en heltidsanställning. Fyra har fått en fast/tillsvidareanställning, övriga tidsbegränsad anställning. Många av tjänsterna är extratjänster men även nystartsjobb och introduktionsjobb finns med bland anställningarna.

¹¹ Volymmålet kring arbetsgivare diskuteras i avsnitt 4.3.

Bedömningen är att dessa typer av subventionerade anställningar är ett bra sätt att stödja deltagare i den aktuella målgruppen in på arbetsmarknaden. Men det är viktigt att planera för hur anställningarna ska kunna bli hållbara för individen över en längre tid. SUS-statistiken visar att åtta av de 46 som vid avslut registrerats som anställda har fått en icke-subventionerad anställning, övriga en subventionerad anställning.

Majoriteten av de avslutade deltagarna hamnar i kategorin Annat i SCB-statistiken. Av de 323 som finns registrerade som avslutade i SUS-statistiken¹² har 158 personer eller 49 % skrivits ut till fortsatt rehabilitering enligt specificerade kategorier (praktik, SFI jobbspår mm). Ett mindre antal har också slussats vidare till utredning för eventuell funktionshinderkodning vilket gör att individerna kan få ett mer anpassat arbete. Det är alltså betydligt fler än projekt målet om 20 % som har gjort stegförflyttningar enligt SUS. Majoriteten av individerna har gått direkt till annan aktivitet direkt efter avslut i All-in vilket talar för att en sammanhållen kedja skapats. I Lilla Edet har exempelvis samtliga avslutade deltagare gått vidare till AME. Vi vill dock notera att svenska är en nyckel till arbetsmarknaden men att SFI oftast inte fungerat före projekt tiden och vi ser det som tveksamt om det kommer att fungera som en arbetsrehabiliterande åtgärd för vissa av deltagarna.

Kategorin Övrigt i SUS innebär att individen inte har en fortsatt planering efter projektet och uppgår hittills till 36 personer eller 11% av de hittills avslutade deltagarna. Även här varierar det mellan kommunerna hur stor andel som hamnat i denna kategori och alltså släppts utan vidare planering.

4.2.1 Sexmånadersuppföljning

Sexmånadersuppföljningar via arbetsförmedlingens register har gjorts vid två tillfällen. Vid det senaste tillfället i oktober 2021 följdes 52 personer som avslutats i mars upp med avseende på försörjning och sysselsättning sex månader efter avslut i All-in. Uppföljningen visar att fler personer har kommit i jobb, studier, praktik eller annan arbetsnära verksamhet i fyra av kommunerna och att det pågår förhandling om lönesubvention för en deltagare i ytterligare en kommun. Ett flertal har också lämnat försörjningsstödet och försörjer sig på annat sätt. Tydligast är detta i Vänersborg som skapat ett sammanhållet system för målgruppen över tid. I två av de mindre kommunerna har ett fåtal individer kunnat följas upp och majoriteten av dessa flyttat varför utvecklingen inte går att bedöma. I Trollhättan har antalet i arbete minskat med en person (från två till en) vid sexmånadersuppföljningen.

4.2.2 Andra kvantitativa resultat **Försörjning vid in – och utskrivning**

En förväntad effekt på projektnivå är att färre deltagare ska uppbära försörjningsstöd vid utskrivning än vid inskrivning i projektet. SUS-statistiken visar på en tydlig minskning av individer i offentlig försörjning vid avslut, se tabell 4. Personerna kan ha flera olika försörjnings sätt vid både in- och utskrivning vilket gör att summorna överstiger antalet inregistrerade deltagare eller 100%.

¹² Viss eftersläpning i SUS jämfört med SCB.

Tabell 4: Förändring i försörjningsätt för utskrivna deltagare (n=312) november 2021

Försörjningskälla	Antal deltagare före insats	Andel före	Antal deltagare efter insats	Andel efter	Minskning
A-kassa	2	1%	1	0%	
Aktivitetsstöd	130	40%	82	25%	-15%
Annan offentlig försörjning	27	8%	20	6%	-2%
Försörjningsstöd	261	81%	219	68%	-13%
Ingen offentlig försörjning	6	2%	48	15%	+13%
Sjukersättning	1	0%	0	0%	0%
Sjukpenning/Rehabpenning	1	0%	1	0%	0%
Studiestöd/Studiemedel	1	0%	12	4%	+4%
Uppgift saknas	0	0%	2	1%	1%

Tabellen visar att bland de utskrivna 312 deltagarna har andelen med försörjningsstöd minskat med 13 % (42 individer) och andelen med aktivitetsstöd har minskat med 15 % (48 individer). Även andelen som inte har någon offentlig försörjning alls har ökat med 13 % (42 individer). Den sistnämnda kategorin är något osäker; den kan innebära arbete men också studier utan CSN eller att personen försörjs av familjen. Ökningen på studiemedel talar dock för att det även här skett en förflyttning mot egenförsörjning.

Deltagarnas stegförflyttningar i svenska

Samtliga tre insatsspår arbetar aktivt med att öka deltagarnas svenska, med fokus på talad svenska. Bedömningar av deltagarnas stegförflyttningar i talad svenska har genomförts i Du och Ditt Liv utifrån folkhögskolans bedömningsskala, se bilaga 2, sedan hösten 2020. Tabell 5 visar antalet deltagare som bedömts i svenska vid inskrivning och utskrivning, medelvärde vid in- och utskrivning samt medelvärdet för stegförflyttning.

Tabell 5: Bedömning av stegförflyttning i svenska på DoDL

Kommun/ort	Antal bedömn.	Medel före	Medel efter	Medel stegförflyttning
Bengtsfors	39	1,13	2,2	0,48
Mellerud	20	1,6	2,48	0,88
Trollhättan	34	2,13	3	0,87
Vänersborg	6	1,58	2,03	0,45

Av tabell 5 framkommer att deltagarna i Trollhättan tycks ha börjat på en något högre språknivå än i de övriga orterna och att språknivån från början i snitt varit lägst i Bengtsfors. På alla orter har det skiljt sig mellan grupperna, exempelvis hade grupp 1 i Bengtsfors (före pandemin) en större stegförflyttning. Vänersborg har också haft många deltagare som inte kunnat läsa och skriva och har även haft undervisning på halvtid under hösten då deltagarna delades in i två grupper utifrån språknivå. Det finns dock en ökning på samtliga orter gällande muntlig svenska. Analys på individnivå visar att vissa deltagare inte har gjort några framsteg alls och i något fall backat.

Ökad livskvalitet

Projekt målet att 70 % av deltagarna ska uppleva ökad livskvalitet är svår att mäta och ett flertal försök med indikatorfrågor och en enkel enkät med "gubbar" har prövats utan framgång.

Styrgruppen beslutade våren 2020 att livskvalitet i stället skulle mätas kvalitativt under samtal, fokusgrupper/intervjuer med deltagarna. Även om det inte ger ett kvantitativt svar ger det en fördjupad förståelse för vad projektet och insatserna betytt för deltagarna, se nedan under 4.3.

4.3 Deltagarnas upplevelser

Generellt visar både deltagande observationer i klassrummen och fokusgrupper/intervjuer på att deltagarna är nöjda med insatserna och att samspelet mellan personal och deltagare ofta är gott. Deltagarna ställer frågor och hjälper även varandra att förstå uppgifterna. Detta gäller samtliga insatsspår och samtliga kommuner, dock visade intervjuer under pandemins värsta tidsperioder på vissa svårigheter med den digitala undervisningen som inte ger lika mycket stimulans som undervisningen på plats.

Samtliga intervjuade deltagare uppger att de gjort en planering tillsammans med projektpersonalen och att de har blivit tillfrågade om sina mål och vad de vill arbeta med. Många av deltagarna uttrycker också att de har klart för sig vilken väg de behöver gå efter projektet för att komma vidare. Även i de fall detta inte är helt klart betonar de intervjuade att personalen lyssnat på dem, är snälla och försöker hjälpa dem att nå sina mål.

Nedanstående avsnitt redovisar de resultat och effekter som påvisats genom deltagande observation, intervjuer och fokusgrupper med ett 100-tal deltagare. Vi vill betona att det rör effekter som flera deltagare har nämnt men att det på intet sätt gäller samtliga deltagare. Dock är de intressanta i relation till projektets förväntade resultat och effekter (se bilaga 1) och visar även på spridningen inom målgruppen där deltagarna kan göra olika stegförflyttningar beroende på individuella erfarenheter, resurser och önskemål. Analysen pekar på fyra huvudsakliga teman; hälsorelaterade effekter, ökad förståelse för samhället, förbättrad svenska samt ökad självkänsla.

4.3.1 Hälsorelaterade effekter

Hälsorelaterade effekter kan delas in i tre underkategorier; ökad kunskap/ändrat beteende gällande livsstil, bättre fysiskt och psykiskt mående samt ökad kunskap om det svenska sjukvårdssystemet.

Effekterna av insatsen Hälsoskola för arbete är påfallande bland många av de intervjuade deltagarna som också framhåller det positiva med att kombinera fysiska aktiviteter med föreläsningar. En av deltagarna berättade att det var första gången sedan ankomsten till Sverige som hon kunnat ställa frågor och studera i en takt som gjorde att hon kunde förstå och ta till sig informationen. Deltagarna berättar om en rad olika hälsorelaterade områden som de tagit del av och där informationen beskrevs som ny och användbar i vardagslivet, både för egen och barnens del. Tonårsföräldrar berättade om vikten av att känna till tecknen på missbruk hos sina barn och vart de i så fall kan vända sig.

De har till ex. berättat om stress och hur man ska hantera stressen, olika metoder. Det är också bra att en barnmorska har berättat så att de som är rädda och inte vågar fråga kan göra det. Olika lektioner, de förklarar nästan allt, kroppen, själen. Det är viktigt att veta vart man ska vända sig.

Vi hade det här jätteviktiga. De lärde oss hur man väljer grönsaker och mat i affären. De här som har gröna nyckeln och hur man minskar fetma och sådana saker, använda mindre olja.

Jag har lärt mig väldigt mycket som jag använder nu när det gäller narkotika och hur man ska hantera det, tecken på om barn börjar med narkotika. Och när det gäller våld i nära relationer och hur man hanterar det.

Många av deltagarna i kommunernas hälsoskola har värk och andra hälsoproblem som de beskriver som hinder för arbete. Intressant är att flera av de intervjuade menar att de genom hälsoskolans fysiska aktiviteter och det sociala sammanhanget har börjat må bättre, både fysiskt och psykiskt, alternativt att de har fått mer energi än tidigare. Det sistnämnda gäller även deltagare från de andra insatsspåren och beskrivs som en tydlig effekt av att komma hemifrån, träffa andra och (i vissa fall) den fysiska aktiviteten. I samtliga grupper tas det sociala sammanhanget med både andra deltagare och projektpersonal upp som en källa till glädje. Deltagarna berättar i mindre utsträckning om egenvård i samband med sjukdom och i högre utsträckning att de förändrat sitt beteende gällande kost och motion.

När jag gick på gym och tillbaka, det var fantastiskt och bra för min kropp. Jag mådde bättre. Också när jag umgås med min lärare och mina vänner så blir det också bättre. Vi promenerar till naturen tillsammans.

Min hälsa har förändrats. Min kropp, mitt psyke. Jag får träffa många människor och prata mycket svenska. Innan jag grejade mycket hemma, städade men när man går hemifrån så har man aktiviteter så minskar det att jag går och plockar och det är skönt. Jag tänker mycket när jag är hemma men när jag kommer hit så stängs det av. Jag mår bättre.

Intervjuerna ger i mindre utsträckning svar på i vilken omfattning som deltagarna har fått en ökad kunskap om det svenska sjukvårdssystemet. Intervjupersoner nämner att de har fått information om hur de ska boka tid på vårdcentralen och även att de har gjort det för egen eller barnens räkning. Majoriteten har också vaccinerat sig mot covid19 och undrar förutom i en kommun om utvärderaren också har gjort det.

4.3.2 Ökad förståelse för det svenska samhället

En effekt som kommit upp spontant i de flesta deltagargrupperna som utvärderingen har nått är ökad kunskap och förståelse för hur samhället fungerar. Det rör exempelvis kunskap om hur det svenska politiska systemet fungerar, kunskap om rättigheter och skyldigheter, kunskap om arbetsmarknaden och hur man söker jobb, liksom mer konkret om datorkunskap och att skriva CV. Hur stor förståelse den enskilda deltagaren har varierar och blir också tydlig under intervjuerna. Samtidigt är det en pågående process och där deltagarna upplever att de har fått mycket ny information men inte alltid kan säga om och hur de använder den.

Jag förstår mer. Hur man söker jobb och att om man har problem finns exempelvis socialtjänsten och det är demokratiskt, man kan själv rösta.

Kursen [Vägen vidare] är bra för alla kvinnor som kommer från utlandet. Den är perfekt. Jag visste inget om barns rättigheter, det var ny information. Och vi har gemenskap. Lärarna förklarar jättemycket. Jag visste inget när jag var hemma men nu vet jag mycket och jag vet vart jag ska gå.

Samtliga tre insatsspår ger information om det svenska samhället och arbetsmarknaden, liksom diskuterar kulturella och sociala koder. Det är tydligt att deltagarna på Vägen vidare som är den mest arbetsnära insatsen oftare uttrycker en större förståelse för hur samhället fungerar och hur de ska ta sig vidare.

Möjligheten till praktikplatser har varierat mellan kommunerna, beroende på upparbetade rutiner, arbetsplatser och hur pandemin periodvis har slagit till lokalt. Intervjuer under pandemins värsta tidsperioder visar på besvikelse över inställda och/eller uteblivna praktikplatser. Majoriteten av deltagarna på Vägen vidare uppger att de vill göra praktik och har klart för sig inom vilket område. Majoriteten hoppas också att praktiken ska leda till någon form av anställning även om det är medvetna om att det kan krävas en utbildning för att få en fast anställning. Många av deltagarna har en tydligare bild av vägen framåt än de hade före projektet. Skillnaden beskrivs av dessa deltagare som stor eftersom de nu vet vad som krävs av dem.

Det viktigaste för oss just nu är att hitta en praktikplats som kanske kan leda till jobb. Då kan man ta ett steg framåt. Vi har jättemånga ord som snurrar runt i hjärnan men vi behöver tala och umgås med människor för att kunna bli ännu bättre.

Det är stor skillnad. Nu förstår jag mycket mer hur man söker jobb och jag förstår mer hur det funkar på arbetsmarknaden och vad jag behöver göra för att få jobb. Det hjälpte mig mycket. Först tänkte jag att det skulle bli jättesvårt men det kan bli så!

Flera av de intervjuade deltagarna har fått arbete och uttrycker stolthet över detta. Framtidstron är stor bland dessa deltagare men även andra uttrycker förhoppningar om att kunna arbeta inom en snar framtid och tror att projektet gjort det lättare. Samtidigt finns det också deltagare som säger att de måste läsa sig mer svenska först och även dem som hänvisar att de inte vet vad som ska hända efter projekttiden. De sistnämnda hänvisar till att projektpersonalen och/eller socialtjänsten bestämmer vilket tyder på att de inte själva känner att de kan påverka sina liv i större omfattning. Intervjuerna visar också att deltagarna som inte fått besked om någon praktikplats uttrycker större osäkerhet inför framtiden.

4.3.3 Förbättrad talad svenska

Samtliga tre insatsspår arbetar med att förbättra deltagarnas svenska, dock har Dalslands folkhögskola svenska som främsta fokus i DoDL. Svenskan beskrivs av deltagarna som det ämne som drabbats hårdast av pandemin och den digitala omställningen. Dels då inte alla känt att de behärskar tekniken, dels för att möjligheten att prata svenska minskar. Deltagarna berättar att de försökt göra uppgifter i sina mobiltelefoner och ibland haft svårt att förstå hemläxorna, men också att de har haft svårigheter att koncentrera sig med familjens barn i samma rum. Klassrummet och mötet med pedagoger och andra deltagare beskrivs som viktigt för inlärningen.

Alla pratar olika språk i klassen så vi måste prata svenska, det är jättebra för alla. Men när vi kör distans, det är inte bra för någon. Hemma pratar jag arabiska och med kompisar pratar jag arabiska så det är inte bra. Jag känner många som pratar arabiska men inte svenska.

Deltagare från samtliga insatsspår berättar om en förbättrad svenska, dock är detta tydligare hos deltagare i DoDL. Spridningen och utgångsläget mellan deltagarna är stor vilket också framgår under fokusgrupper/intervjuer liksom i folkhögskolans egna bedömningar (stegförflyttningar). Många betonar att språket är nyckeln till att få ett arbete i Sverige och att när de får lära sig svenska i sin egen takt och med inspirerande pedagoger blir det mer effektivt. Samtidigt finns deltagare som säger att de fått motivation att bli ännu bättre, genom praktik och genom att träna svenska hemma via TV eller genom barnen.

Det funkar jättebra med språkinläring. De har kommit från folkhögskolan torsdag och fredag. Vi fick lära sig språket och vi fick lära oss grammatik. Nu vågar jag prata. Vi fick utveckla oss med kursen och vi lärde oss också om försäkringsteori och vad vi har rätt till.

När jag kom till Sverige så kände jag mig rädd. Jag var rädd för att prata fel. Med DoDL så kan jag prata men inte tillräckligt bra så jag vill ha praktik. Jag vill att kvinnor ska vara starka.

En effekt av den ständiga träningen är också att deltagare beskriver hur de nu vågar prata svenska även i sammanhang utanför projektet, exempelvis gå på ett föräldramöte, ta kontakt med myndigheter och/eller söka vård utan tolk.

4.3.4 Stärkt självkänsla - empowerment

Att våga prata svenska i olika sammanhang utanför projektet kan tolkas som en stärkt självkänsla, en effekt som projektpersonal och samverkansparter också lyfter. På frågan om det är någon skillnad på livet före och efter All-in svarar deltagare i de flesta fokusgrupper att det är stor skillnad och lyfter saker som de tidigare inte förstod, inte gjorde eller inte kunde göra som de nu gör.

Nu är vi kvinnor starkare. Alla är starka nu, mycket starka. Vi vet hur man lagar bra mat eller kan bli barnskötare och få god hälsa. Hälsokursen var mycket bra.

Det är mitt första jobb [praktik] i hela livet så det är väldigt viktigt för mig att jag har börjat med det och att jag känner att jag har gjort någonting. Det betyder jättemycket för mig att projektet hjälpte mig. Utan projektets hjälp skulle jag inte vara där jag är idag.

Ökad delaktighet i samhället är en effekt som lyfts av några deltagare som svar på frågan om det är skillnad på livet före och efter All-in. Majoriteten av deltagarna uppger att de vill arbeta, dock framstår det mer avlägset för deltagare på DoDL och Hälsoskolan även om det finns undantag. Men även i dessa insatser lyfts ökad delaktighet direkt eller indirekt och då främst som en effekt av att komma hemifrån och det sociala sammanhanget.

Innan jag var med i Vägen vidare kände jag mig utanför samhället. Jag kunde inte umgås eller träffa någon men genom projektet fick jag hjälp med det.

Vi känner att vi har en plats i samhället och inte bara är hemma. När vi går i skolan så känner vi oss att vi har värde, att vi är som svenskarna och det ger oss trygghet.

Citaten visar att för vissa av deltagarna finns väldigt tydliga effekter som talar för att de inlett en process mot egenmakt och större hopp om framtiden. För dessa deltagare har förmodligen livskvaliteten ökat. Det går dock inte att generalisera detta eftersom alla deltagare inte kunnat uttrycka hur de utvecklats utan nöjt sig med att säga att de har fått information och att de har lärt sig nya saker.

4.3.5 Projektpersonalens och samverkansparternas erfarenheter

Generellt menar både personal och samverkansparter att konceptet med kartläggning och de tre insatsspåren fungerat bra men att det ibland tagit tid att hitta formerna. I Bengtsfors, som haft samtliga insatsspår parallellt, betonar både personal och samverkansparter att de utgör en integrerad enhet. Men även i övriga kommuner menar parterna att insatserna tillgodoser olika behov hos deltagarna och kompletterar varandra. Upplägget innebär också en viss flexibilitet, både metodmässigt och genom att en annan insats kan testas om den första inte fungerar för individen.

Samtlig personal tar upp tidsaspekten, att få följa deltagare under en längre tid som värdefull, då de kan komplettera kartläggningen och se nya behov, inläringssvårigheter eller hälsoproblem.

Det är bra att det funnits tre spår så det blir en rättvis bedömning för klienten att gå vidare, det tycker jag att det känns tryggt för då vet man att det är en insats som verkligen passar.

Samverkanspart

Kompetenshöjningen upplevs som regel positiv och användbar av den projektpersonal som intervjuats, dock har de intervjuade deltagit i olika föreläsningar och utbildningar. Framför allt föreläsningar kring Våld i nära relationer och JGL¹³ har upplevts som värdefulla i arbetet med deltagare men även tjänstedesign, ACT och Supported employment nämns. Mentimeter-uppföljningar av religionsvetarnas föreläsningar kring kultur och mångfald visar på en positiv respons från personalens sida.¹⁴ Det är dock svårt för utvärderarna att bedöma i exakt hur stor omfattning som metoderna används i arbetet. De metoder som personalen beskriver som bäst fungerande för målgruppen bygger på dialog och deltagarnas delaktighet vilket kan sägas ha inslag av tjänstedesign¹⁵ även om personalen inte direkt nämner detta begrepp.

Både personal och samverkansparter stärker deltagarnas utsagor om att det sker stegförflyttningen inom de områden som deltagarna själva nämner, men att det varierar stort utifrån individernas förutsättningar, bakgrund och motivation. Enstaka handläggare från socialtjänsten och Vuxenutbildningen menar att deltagarna inte gör tillräckligt stora framsteg i svenska och att den fortsatta vägen mot arbetsmarknaden är lång. Förväntningarna på hur långt deltagarna ska nå förefaller skilja sig åt mellan projektpersonalen och några av samverkansparterna.

*Jag skulle nog **inte** säga att projektet har gjort dem särskilt matchningsbara på arbetsmarknaden. Det är ju inte alla som har fått praktik och delvis har de fått vänta efter att de avslutat innan de fick praktik och sedan kom corona. Samverkanspart*

Vi har nått målet. I början sa vi vad har vi för mål, vi vill att de ska klara sig själva och nu kan de det. En deltagare som inte kunde ett enda ord men säger att nu kan jag. Det är inte bara språket. I början var det många saker de inte förstod men nu gör de det. Och om hälsa, de kunde inte många ord som de behöver på VC, nu kan de det. Vi är nöjda. Pedagog

Med få undantag menar dock de intervjuade att deltagarna gör stegförflyttningar mot arbetsmarknaden och/eller att funktionsvariationer kan upptäckas och personen slussas vidare mot utredning och eventuell kodning. Även om deltagarna som tas in i projektet bedöms ha 100 % arbetsförmåga så är detta inte fallet i praktiken. Projektets koordinators roll från arbetsförmedlingen beskrivs som en tydlig framgångsfaktor som kunnat bidra med snabba beslut, vilka regler som gäller och information om möjligheter via arbetsförmedlingens utbildningar.

Jag har fått väldigt positiva besked från klienter som varit där, de har känt sig sedda och det har känts som en jättebra insats. Det har känts som att alla har varit så nöjda...det känns som ett väldigt bra sätt att komma vidare och många klienter har också kommit vidare efter studierna. Samverkanspart

¹³ JGL – Jämställdhet, Genus, Ledarskap

¹⁴ Mentimetermätningar av personalutbildningarna upphörde i och med den digitala omställningen under pandemin, återupptogs kort hösten 2020 men har inte genomförts sedan oktober 2020.

¹⁵ skr.se/skr/naringslivarbetedigitalisering/forskningochinnovation/innovation/innovationsguiden.10560.html

Personalen lyfter pandemin som ett hinder för vissa av deltagarna som har haft svårt att ta till sig det digitala arbetssättet. Dock finns både i intervjuer och lägesrapporter exempel på lösningar för att inte tappa bort individerna och kunna ge mer individuellt stöd, exempelvis i form av enskilda fysiska möten, whatsapp-grupper och utomhusaktiviteter.

4.3.6 Utvärderarnas reflektioner

Sammanfattningsvis är utvärderarnas bedömning att det finns en god måluppfyllelse av de kvantitativa målen på projekt- och individnivå. Vidare att det finns tydliga kvalitativa effekter för många av deltagarna, men att stegförflyttningarna varierar mellan individerna. Med detta avses att deltagarna gör individuella förflyttningar utifrån utgångsläge, erfarenheter och motivation och att vissa har utvecklats mycket medan andra gjort mindre stegförflyttningar. De metoder som utvecklats förefaller ha gett ett individuellt stöd utifrån de förutsättningar som pandemin givit och att möjligheterna varit mindre gynnsamma för deltagare som inte kunnat hantera tekniken eller inte kan läsa eller skriva. Det är möjligt att stegförflyttningarna för dessa deltagare varit större utan pandemin då mer undervisning kunnat ske på plats och utan reduktion av heltidsdeltagande. Samtidigt kan vi konstatera att den digitala omställningen ändå har fungerat väl i termer av måluppfyllelse. Undantaget är den ökningen av deltagarnas livskvalitet som inte går att bedöma fullt ut.

Generellt förefaller effekterna av insatsen Hälsoskola för arbete att vara stora i förhållande till insatsens längd och insatta resurser. Fokusgrupper med deltagarna tyder på att insatsen för många av deltagarna har skapat motivation, kunskap och ökat tron på den egna förmågan. Det finns deltagare som gått till praktik efter hälsoskolan eller påbörjat en utbildning vilket talar för att den kan fungera som en språngbräda mot arbetsmarknaden och väcka hopp inför framtiden.

4.4 Måluppfyllelse på organisationsnivå

Förändringsteorin (bilaga 1) innehåller också en rad indikatorer på organisationsnivå som följts upp av utvärderarna, nämligen att utveckla lokala metoder som fungerar, att projektpersonalen får en ökad kunskap inom olika verktyg som kan fungera för målgruppen. Utvärderingen visar att detta har skett och att personalen känner att de med tiden har utvecklat metoder som fungerar bra för målgruppen. Metodstöden nämns som ett mycket bra stöd. Generellt menar personalen att de genom projektet gjort en personlig resa och själva lärt sig mycket på vägen. Nedan redovisas andra målsättningar som rör projektets arbete gentemot arbetsgivare och en stärkt samverkan kring målgruppen.

4.4.1 Arbetet gentemot arbetsgivare

Säkring av praktikplatser, främst för deltagare i Vägen vidare, och matchning av deltagare kan sägas hänga ihop med projektets målsättningar för arbetsgivararbetet. Dessa är enligt förändringsteorin:

- 80 arbetsgivare får utbildning/handledning kring målgruppen
- Ökad kunskap om målgruppen hos arbetsgivare
- Förändrade attityder till målgruppen - större vilja att anställa
- 80 nya praktikplatser, varav 60 privata och 20 offentliga

Inledningsvis påbörjades information och kartläggning av handledningsbehov hos företag snabbt av ansvariga koordinatörer i projektet och resulterade i ett 40-tal intresserade arbetsgivare. I februari

2020 genomfördes en föreläsning om mångfald på arbetsplatsen med 17 deltagare från cirka 13 arbetsplatser. Mentimeteruppföljningen visade att majoriteten var positiva till informationen och att 14 av 16 uppger att de kommer att använda den i sitt arbete. Det fanns även ett intresse för mer konkreta lösningar av dilemman som kan uppstå på arbetsplatserna hos arbetsgivarna.

Intervjuer med arbetsgivare som haft deltagare på praktik visade på positiva aspekter av mötet med målgruppen, såsom mångfald och nya diskussioner på arbetsplatsen. Men det fanns också uttryckt besvikelse över deltagarnas låga nivå av svenska vilket talar för att förväntningarna på målgruppen varierar (se Sennemark & Huldt 2020). Även kulturella aspekter lyfts som hinder för praktikplatser av projektpersonalen, exempelvis religiösa uttryck i form av kläder som inte alltid accepteras på arbetsplatserna, eller deltagares eget motstånd mot att bära vissa arbetskläder.

Arbetet gentemot arbetsgivarna stannade av när berörda koordinators slutade i projektet i början av 2020. Ny koordinator från arbetsförmedlingen började hösten 2020, dock har utbildningar av arbetsgivare inte prioriterats under pandemin och anskaffning av praktikplatser har främst legat lokalt i kommunerna. En lista över de arbetsgivare som nåtts är på gång och visar att ett 80-tal arbetsgivare nåtts, via praktik, studiebesök eller på annat sätt. Mer än 80 deltagare har också varit ute på praktik. Det finns dock ingen projektstatistik över hur många nya praktikplatser som har skapats men majoriteten av praktikplatserna är hos offentliga arbetsgivare och inte inom privata näringslivet som avsikten var. En förklaring är (igen) pandemin och hur den slagit hårt mot vissa privata branscher som gjort det svårt för företagen att ta emot praktikanter.

Engagerade coacher som tror på individen samt en väl fungerande matchningsfunktion beskrivs som viktiga framgångsfaktorer (Växthusets forskningscentrum 2019). Matchning beskrivs som en av de viktigaste länkarna för att individer ska kunna ta det slutliga steget ut i arbetsmarknaden. Samtidigt visar utvärderingen att många i målgruppen behöver fortsatt stöd och fler steg. Vi kan dock se att säkring av praktikplatser är ett framtida utvecklingsområde i flera av kommunerna vilket kan fungera som en lärdom inför framtida projekt. Gällande måluppfyllelse så har projektet förvisso nått 80 arbetsgivare (nya eller gamla), dock är måluppfyllelsen förmodligen låg gällande övriga indikatorer.

Utvärderarna vill även göra en koppling mellan den kompetensutveckling som har skett inom ramen för projekt All-in och matchningsarbetet. Att till exempel stärka personalgruppen inom Supported Employment och/eller IPS går hand i hand med ökat fokus på matchning och stöd till målgruppen. Det ligger också helt i linje med att målgruppen behöver ett långsiktigt stöd för att etablera sig på arbetsmarknaden samt att det behövs både stöd till målgruppen och arbetsgivarna för att det ska bli en bra och hållbar lösning för alla parter.

4.4.2 Stärkt samverkan kring målgruppen?

Att utveckla kunskap och samsyn kring målgruppen och stärka samverkan kring individerna är två förväntade effekter på organisationsnivå. Samverkan har byggts i olika omfattning under projektets gång beroende på kommunernas utgångsläge. Exempelvis hade Vänersborg redan ett avtal mellan arbetsförmedling, AME och socialtjänsten i och DUA som man byggt vidare på. I Bengtsfors och Grästorp uppger projektpersonal och samverkansparter att en kommunövergripande samverkan fanns på plats redan före projektet. I Trollhättan, Lilla Edet och Mellerud menar de intervjuade att samverkan blivit bättre men att det finns en del kvar att göra. Hinder som beskrivs ligger på olika nivåer; både inom kommunen, mellan olika aktörer, liksom på beslutsfattande nivå.

Projektet har bidragit till att glapp i samverkan kring målgruppen kunnat identifieras. Samverkan med Folkhögskolan har byggts upp under projekttiden och fungerat väl i de flesta kommunerna. Samtidigt har det funnits en oro för att arbetsförmedlingens utlånade koordinator skulle försvinna efter projektet, eftersom samverkan med koordinatörn snabbat på besluten för individerna och minskat väntan mellan olika aktiviteter. Arbetsförmedlingens omorganisation beskrivs som det största hindret för den fortsatta samverkan kring målgruppen.

Problematiken gällande målgruppen är att det inte är en aktör som äger frågan utan det är flera. Kommunen behöver organisera sig bättre. Samverkan för att målgruppen ska komma vidare är bara ett måste. Sedan finns det ju en ekonomisk aspekt i kommunen. Hur mycket vill man satsa? Vi vet att vi skulle kunna göra väldigt mycket om man satsade, helt klart.
Samverkanspart

Vi har ju kunnat påvisa nu att när man jobbar intensivt och lägger många olika resurser och kompetens och olika myndigheter är en framgångsfaktor för att hjälpa individen mot självförsörjning. Men vi vet att det inte kommer att se ut så i framtiden och det handlar också om arbetsmarknadsstruktur för att få hållbara lösningar. Projektanställd

Under den absolut senaste tiden i projektet har det kommit glädjande besked att arbetsförmedlingens koordinator kommer att finnas kvar på samordningsförbundets kansli i Trollhättan. Detta ses som mycket positivt av samtliga parter.

4.4.3 Utvärderarnas slutsatser och analys

Utvärderarnas bedömning är att projektet har bidragit till stärkt samverkan kring målgrupp i några av kommunerna, framför allt i kommuner som redan hade strukturer för samverkan mellan olika aktörer. Att glappen i samverkan kring målgruppen har identifierats kan bidra till en stärkt samverkan i framtiden, dock finns det en tydlig utvecklingspotential gällande målgruppen, både i Trollhättan, Lilla Edet och inte minst i Mellerud. Utvärderarna instämmer i bedömningen att arbetsförmedlingen är en viktig aktör för att samverkan utifrån den enskilde individens behov ska kunna ske på ett så bra sätt som möjligt.

I diskussionerna kring stärkt samverkan kring individen vill vi även lyfta fram hur logistiken i de stödjande insatserna läggs upp och planeras. BIP-forskningen visar med stor tydlighet att individens progression förstärks med parallella insatser jämfört med om insatserna läggs efter varandra. Självklart kan det vara så att språkutvecklande insatser till viss del måste komma före insatser med fokus på stöd och matchning mot studier och arbete. Men exempelvis hälsoskola bör lämpa sig att genomföras parallellt med nästa alla andra typer av insatser. Personal berättar att hälsoskola både stärker individernas mentala och psykiska hälsa och ökar motivationen att prova andra typer av insatser vilket också deltagarintervjuerna tydligt visar.

Att jobba med den suggestopediska pedagogiken där lärarna utnyttjar och väver in teman kring demokrati, jämställdhet, samhällsstrukturer och arbetsmarknad är andra sätt att öka fokus på parallella insatser. Ur ett rent organisatoriskt perspektiv kan dock parallella insatser skapa utmaningar, särskilt i små kommuner där kanske en tjänst ska hantera alla insatserna. Vi vill då uppmana kommunerna att fundera kring vilka möjligheter det finns att i stället jobba med flera deltidsanställda i stället för en heltidsanställd. Genom att jobba med deltidsuppsdrag ökar möjligheten att jobba med parallella insatser, det ökar möjligheten till kollegial samverkan samt att

det minskar riskerna i verksamheten genom att flera i personalen kan stötta upp vid eventuell sjukdom eller om någon slutar.

4.5 De horisontella principerna

I projektets ansökan till ESF betonas att All-in vill bidra till att utjämna skillnader mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden genom att erbjuda arbetsmarknadsinriktat stöd till främst kvinnor. Den fördjupade kartläggningen som genomförs inom ramen för All-in syftar till att identifiera eventuella funktionsvariationer som minskar möjligheten att delta i arbetslivet och att erbjuda ett anpassat stöd. Ansökan betonar att projektet vill bidra till att de nationella jämställdhetspolitiska målen uppnås.

Gällande representation på personal och projektledning så har denna med få undantag bestått av kvinnor. Då kvinnor utgjort huvudmålgruppen för projektet har detta varit en medveten strategi. Dock anställdes en manlig samordnare i Bengtsfors i samband med uppstart av en deltagargrupp bestående av enbart män. I styrgruppen har en (i början två) av elva representanter varit män, dock har styrgruppen bestått av förbundschefer och andra på beslutsfattande nivå och inte kunnat väljas på motsvarande sätt.

Arbetet med de horisontella principerna i projektet bygger på erfarenheter från det tidigare ESF-projektet Friska Vindar. En medarbetare från Friska Vindar arbetar nu med jämställdhet inom Samordningsförbundet och har bistått projektledningsgruppen med information, råd och tips. I den framtagna planen för de horisontella principerna slås fast att de horisontella principerna ska integreras på samtliga nivåer och gentemot deltagare, personal och arbetsgivare. Teman från samtliga insatser innehåller information och diskussion kring de horisontella principerna på olika sätt. Planen preciserar hur arbetet ska bedrivas inom de olika deltagarinsatserna men även rent organisatoriskt (kansli, styrgrupp, nätverksmöten) och på strukturell nivå. Målsättningen är att öka kunskapen hos berörda parter liksom att arbeta för att de horisontella principerna integreras i det dagliga arbetet.

Fokusgrupper med personal tyder på att strategin har varit framgångsrik och att kompetenshöjningen inom de horisontella principerna finns med i arbetet. Intervjuerna visar att personalen diskuterar och integrerar de horisontella principerna i undervisningen, försöker erbjuda icke-könsstereotypa praktikplatser och själva använder sig av kunskap från föreläsningar inom de horisontella principerna som de deltagit i. Flera nämner föreläsningen om Våld i nära relationer som värdefull och som ett stöd i att våga ställa svåra frågor.

Jag tycker jag har haft stor nytta av Våld i nära relations-föreläsningen. Just det här att våga ställa frågor om hur det är hemma på ett naturligt sätt. Det tyckte jag var svårt innan så det tog jag verkligen med mig och använder varje vecka på jobbet.

Tillgänglighetsaspekterna synliggörs dels via den fördjupade kartläggningen av individerna och där eventuella funktionsvariationer kan klarläggas. Individanpassningen får i sig också sägas vara en del av tillgänglighetsarbetet där det vardagliga arbetet med att förmedla förståelig information till deltagarna ingår. Pedagogiken utgår från dialog och ambitionen att göra individerna delaktiga och synliga, i grupp, för sig själva och gentemot andra aktörer vilket får ses som ett led i både jämställdhets- och icke-diskrimineringsarbetet. Tjänstedesign är också ett uttalat rättighetsbaserat arbetssätt och där kompetenshöjning har genomförts för personal.

Utvärderingen visar att det funnits en tydlig medvetenhet hos projektledning och personal som förmedlats till deltagarna, tydligast inom jämställdhetsaspekterna. Deltagande observation och deltagarintervjuer visar på att deltagarna tagit till sig informationen så till vida att de känner till begreppet jämställdhet och kan förklara det, i viss mån även begreppet diskriminering. Intressant är att i nästan alla deltagargrupper kommer jämställdhet upp spontant när utvärderaren frågar om de lärt sig något nytt. Flera kvinnor betonar sin förvåning men också sin positiva uppskattning av att kvinnor och män ska vara lika i Sverige. Vissa deltagare resonerar också kring sin egen situation i hemmet och vissa förändringar efter flytten till Sverige. Även informationen om våld i nära relationer beskrivs som värdefull.

Man måste ändra sig här i Sverige. Man måste jobba här, man och kvinna. Båda hjälper till hemma, man måste, det blir inte bra annars. Men det är fortfarande svårt för oss att ändra oss helt.

När man får information om pengar, pension, handla, om hälsa så börjar man tänka, att så där kan du inte göra, det där kan du inte handla osv. Och även om barnens rättigheter. Det sitter liksom i huvudet så jag börjar tänka på det.

Det är svårare att bedöma hur mycket de horisontella principerna har integrerats på styrgruppsnivå då utvärderaren inte deltagit på alla möten. Intervjuer av styrgruppsrepresentanter inför halvtidsrapporten gav vaga svar. Dock visar styrgruppsanteckningar att diskussioner kring representation, antal män i förhållande till mål och andra horisontella principer har diskuterats. Utvärderarnas bedömning är att de horisontella principerna har integrerats väl på alla nivåer inom projektet och att det funnits en hög medvetenhet hos projektledningen redan från början som lett till att principerna har kunnat integreras.

4.6 Implementeringsarbetet

På strategisk nivå har det redan tidigt funnits implementeringsdiskussioner i förbundsstyrelser och kommuner med tydligt intresse men också diskussioner kring ekonomi och målgrupper. Från och med januari 2021 tog beredningsgrupperna över det lokala implementeringsarbetet med planering och införlivande i relevanta verksamhetsplaner.¹⁶

I skrivande stund är inte alla detaljer kring implementering i berörda kommuner klaggjorda och diskussioner pågår inom samordningsförbund och beredningsgrupper. Arbetsförmedlingens fortsatta roll och möjligheter till samverkan har varit och är till viss del fortfarande osäker. Det är positivt att koordinatören från arbetsförmedlingen kommer att vara kvar kopplat till samordningsförbundets kansli. Däremot är Arbetsförmedlingens regleringsbrev ännu inte klaggjort och den övergripande förändringsprocessen inom myndigheten skapar osäkerhet kring beslutsprocesser för målgruppen gällande praktikplatser och andra arbetsmarknadsinriktade insatser.

4.6.1 Implementeringsarbetet i deltagande kommuner

Nedan ges en kort beskrivning av implementeringsarbetet framöver i de sex kommunerna utifrån styrgruppsintervjuer och fokusgrupp med presidierna.

¹⁶ Beredningsgrupperna består av lokala chefstjänstepersoner eller motsvarande som valts ut av förbundets samverkande parter.

Trollhättan

I Trollhättan beskrivs samverkan med socialtjänsten som ett utvecklingsområde inför framtiden vilket har betydelse för att identifiera rätt personer till rätt insats. *Vägen vidare* ska implementeras i kommunens Jobbcenter med en bredare målgrupp. Redan nu finns en kartläggningsdel på Jobbcenter och individer i behov av utökad kartläggning ska i framtiden kunna slussas till Vägen vidare. Insatsen kommer att kortas ner något och ha fler uppstarter. Exakta detaljer är ännu inte klarlagda men den samordnare som nu är föräldraledig kommer att fortsätta arbeta med Vägen vidare på Jobbcenter vilket säkerställer fortsatt kunskap om metoder inom organisationen. *DoDL* kommer att läggas in i folkhögskolans ordinarie kursutbud och drivas i Trollhättan under ytterligare ett halvår. Om det därefter kommer att ske någon förlängning på plats i Trollhättan är i dagsläget oklart. Samverkan med Dalslands folkhögskola finns dock i andra delar av kommunens verksamhet och kommunen kommer i framtiden förhoppningsvis att kunna köpa in tjänsten *DoDL* vid behov. Detta kan på sikt ge en ökad samverkan då pedagogiken på folkhögskola många gånger passar bra för individer som har haft svårt att lyckas med sina studier i det ordinarie skolsystemet. Gällande *Hälsoskola för arbete* är planerna ännu inte klara.

Lilla Edet

Den insats som drivits inom ramen för All-in i Lilla Edet är *Hälsoskola för arbete*. Den utökade samverkan kring individerna i projektet har bidragit till att bristerna i samverkan kring individerna har identifierats. Kommunen kommer att fortsätta driva hälsoskolan men med utökad målgrupp, även icke utrikes födda, då det är en liten kommun. Kommunen har omorganiserats och intervjuerna ger olika besked om framtida strukturer. Enligt intervjuad samordnare ska hälsoskolan drivas på AME i samband med strukturerade jobb- och CV kurser för alla. Omfattningen kommer dock att minska. Öppna verksamheter ska fånga upp svenskan och erbjuda stöd i detta. Kommunen har också fört dialog med SOF om att kunna ta del av insatser i andra kommuner.

Grästorp

I Grästorp ska delar av All – in implementeras i kommunens arbete som en direkt följd av projektet. Dessa är *kartläggningsdelen, arbetet med horisontella principer och hälsoskolan*. Samtlig personal kommer exempelvis att få utbildning i jämställdhet och en ny plan tas fram för arbetet. Hälsoskolan kommer i framtiden att få en annan form med föreläsningar en gång i månaden för alla inskrivna på AME och även för personalen. Kommunen planerar att bygga upp en ny funktion som ska stötta nyanlända hela vägen från "flygplatsen" till arbetsmarknaden, för att undvika de glapp som identifierats under projektiden.

Vänersborg

Vänersborgs kommun har byggt vidare på den samverkan som fanns inom DUA och har inom ramen för AMC samlokaliserat samtliga projektets insatser. Hela modellen från All-in implementeras och bedöms komplettera kommunens övriga arbete. Implementeringstankarna fanns med redan från början där *Vägen vidare* och *Hälsoskola för arbete* implementerades direkt eftersom projektets deltagare ändå skulle varit på AME. Sedan några månader finns nu även Dalslands folkhögskola i samma lokaler. Projektet och implementeringen av modellen har resulterat i mer pricksäkra insatser för individerna menar intervjuad styrgruppsmedlem. Det ger också större möjlighet till kontinuitet eftersom en coach följer deltagarna hela vägen.

Mellerud

Mellerud beskrivs på strategisk nivå som den kommun där projektet haft svårast att få fäste och där

implementeringsarbete inte genomförs även om själva projektinsatserna genomförts. Kommunen har inte satsat på en stabil samordnarfunktion utan tjänsten har förlängts med korta intervaller. På strategisk nivå i förbundet konstateras att det inte funnits någon grundplan för implementering och samverkan, varken vid ansökan eller under projekttiden. Kommunen har valt att stå utanför det nya samordningsförbundet. Folkhögskolan har stängt sin filial i Mellerud.

Bengtsfors

Bengtsfors kommun valde redan från början en annan modell med en sammanhållen deltagargrupp som får samtliga insatser parallellt under sex månader. På strategisk nivå framförs att implementeringstankar funnits med sedan uppstart och att metoderna varit viktiga att utveckla och implementera. En ny deltagargrupp har startat och kommer att fortsätta efter projekttiden. Planer finns också på att ha en utökad samhällsinformation med hälsoskola i stället för *Vägen vidare*, då kommunen byggt en organisation som kan fånga upp, slussa vidare och arbeta med målgruppen i framtiden och säkra att ingen blir utan stöd. Modeller och metoder från projektet ska successivt arbetas in i organisation. Folkhögskolan kommer dock inte att finnas kvar i Bengtsfors.

4.6.2 Utvärderarnas bedömning och analys

Utvärderarnas bedömning är att det funnits en hög medvetenhet om implementering på strategisk nivå redan från början vilket också avspeglas i hur projektet har riggats, med inlånad personal och kopplingen till ordinarie verksamheter. Metoder och i vissa fall hela insatser har eller kommer att implementeras på något sätt i samtliga kommuner förutom i Mellerud. Dock kommer kommunerna till stor del att tvingas anpassa insatserna då de extra resurser som funnits under projekttiden inte finns kvar. Det är i dagsläget oklart hur detta kommer att påverka möjligheten till ett sammanhållet stöd för målgruppen, inte minst som arbetsförmedlingens fortsatta roll är osäker. En ambition har varit att länka insatsspåren till kommunens övriga insatser så att en sammanhängande kedja kan skapas för individerna och framtida glapp undvikas. Det är tydligt att medvetenheten om målgruppen har ökat och glapp identifierats vilket skulle kunna bidra till ett mer sammanhållet stöd i framtiden. Samtidigt finns det ännu många frågetecken kring den konkreta implementeringen som är beroende av politiska beslut. Vi kan se att samordningsförbunden har en självklar roll i det fortsatta arbetet genom att individer från målgruppen kommer att ha fortsatt behov av samverkan även i framtiden.

4.7 Lärdomar - framgångsfaktorer och utmaningar

En rad lärdomar framkommer i utvärderingen och innehåller både framgångsfaktorer och utmaningar på olika nivåer. Vi har valt att betona några identifierade framgångsfaktorer på operativ och strategisk nivå som kan fungera som lärdomar inför framtiden.

4.5.1 Framgångsfaktorer och utmaningar

Framgångsfaktorer på operativ nivå

- Engagerad och intresserad personal
- Pedagogik och arbetssätt bygger på delaktighet och dialog
- Flexibilitet i metoden – det finns inga läroplaner att följa utan utgår från gruppens och individens behov. Med kreativitet är, exempelvis, den suggestopediska pedagogiken möjlig att anpassa till aktuella teman för att stötta fler områden än deltagarnas språkutveckling.
- Att kunna följa deltagarna under en längre tidsperiod och se behov, styrkor och svagheter

- Helhetstänk där de olika insatserna länkar i och förstärker varandra i olika moment som ger ett sammanhang
- Gott stöd från projektledare och kanslipersonal
- Inlånad koordinator från arbetsförmedlingen som lett till snabba beslutsprocesser

Framgångsfaktorer på strategisk/organisatorisk nivå

- Synliggörande av målgruppen via projektet – fokus på utrikes födda kvinnor och deras behov
- Ökad samverkan kring individer och målgrupp
- Brister i ”stödkedjan” har identifierats
- Modellen bygger på forskning
- Medarbetarfinansiering i stället för deltagarfinansiering
- Väl fungerade projektorganisation, styrning och ledning
- Stor vilja hos kommunerna att stötta målgruppen med fokus på övergripande frågor

Det har inte heller rått brist på utmaningar i projektet där covid19-pandemin varit en av de största på både operativ, strategisk och strukturell nivå. Nedan listar vi några av de vanligaste förekommande som utvärderingen pekat på.

Utmaningar på operativ nivå

- Hantera grupper med olika kunskaper i svenska, skolbakgrund etcetera
- Hantera kulturella aspekter: exempelvis syn på arbetskläder, religiösa behov, syn på roller i hemmet och i arbetslivet
- Socioekonomiska förhållanden som trångboddhet och brist på digital kunskap som gör det svårt för deltagarna att studera hemifrån
- Öka och/eller väcka deltagarnas egen motivation
- Att utveckla digitala metoder som fungerar för deltagarna samt anpassa materialet till deltagarnas förutsättningar och förförståelse
- Praktikplatser, speciellt hos privata näringslivet
- Kö till insatserna, framför allt till DoDL

Utmaningar på strategisk/organisatorisk nivå

- Personalomsättning på kansli och bland personal
- Paraplykonstruktionen – kommunerna har självstyre och projektledningen inga beslutsmandat. Att trots detta hålla ihop projektet
- Inrapportering till SUS/SCB – skapa samsyn kring kategorierna
- Framtida samverkan med arbetsförmedlingen
- Organisationsförändringar i kommunerna
- Implementering i små kommuner som inte har samma resurser

Utvärderarnas bedömning är att det finns en rad framgångsfaktorer och utmaningar som kan fungera som lärdom inför framtida projekt och annan samverkan och där SOF Trollhättan, Lilla Edet¹⁷ och Grästorps som van projektägare också har möjlighet att bygga vidare på tidigare erfarenheter. Projekt All-in har visat att med rätt stöd så kan personer som står väldigt långt från arbetsmarknaden komma vidare och i vissa fall ända ut på arbetsmarknaden. Det faktum att projektet lyckats motivera och väcka hopp hos individerna är också viktiga hållbarhetsfaktorer inför framtiden.

¹⁷ Blivande SOF Södra Väner.

5. SAMHÄLLSEKONOMISK UTVÄRDERING

Samhällsekonomisk intäkt skapas primärt genom att en person kan göra stegförflyttningar från icke-arbete till arbete. Då skapas både ett samhällsekonomiskt produktionsvärde samt finansiella effekter. Dessa effekter påverkas i sin tur av om en anställning omfattar heltid eller deltid samt om anställningen är subventionerad eller osubventionerad. När det gäller studier är det en av de mest kraftfulla "friskfaktorer" som finns för att rusta en individ, så att hen klarar att försörja sig själv. Däremot tar studier tid och under den tiden skapas det inte någon samhällsekonomisk intäkt. I stället ska studier ses som en social investering, där samhället satsar resurser idag och där både individen och samhället är vinnaren den dagen individen är klar med sig utbildning och kan ta steget över till arbetslivet och försörja sig själv.

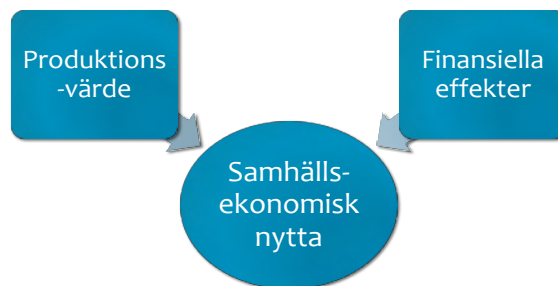
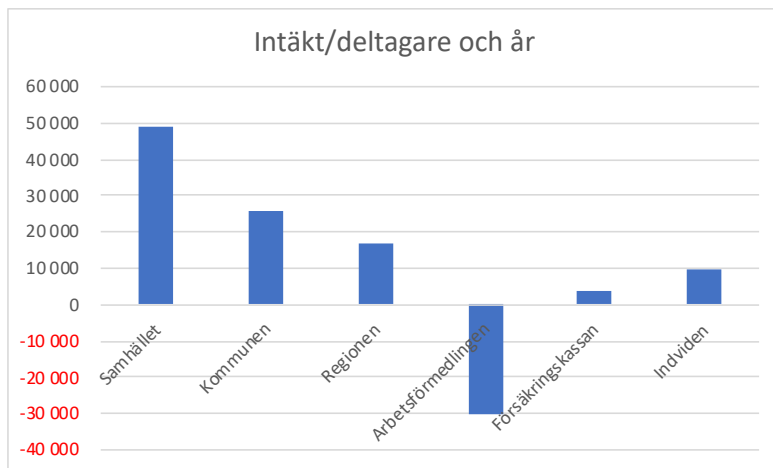

Bild 1. Modell Samhällsekonomisk nytta

Till och med mars 2021 har 232 deltagare avslutats i projekt All-in, varav 36 har gått till arbete och 13 till studier. Det är för dessa deltagare som utvärderingen har beräknat den samhällsekonomiska intäkt, lönsamhet och återbetalningstid som projektet har skapat genom att stödja deltagarna att göra stegförflyttningar mot arbete och studier. De 36 deltagare som har gått till arbete skapar i genomsnitt en samhällsekonomisk intäkt motsvarande 49 000 kr per deltagare och år. Samtidigt har den samhällsekonomiska kostnaden för projekt All-in varit 107 000 kr per deltagare. Lönsamheten de två första åren blir därför negativ, men på sikt kan betydande samhällsekonomiska värden skapas. Den genomsnittliga återbetalningstiden för projekt All-in är 27 månader, vid tidpunkten när deltagarna skrivs ut från projektet. Detta trots att det bara är cirka 16 procent av deltagarna som hittills har klarat av att ta steget mot arbete, varav de flesta dessutom har gått till subventionerade anställningar. Det finns därmed en mycket omfattande potential kvar att arbeta med inom den aktuella deltagargruppen.

5.1 Samhällsekonomisk intäkt

De stora vinnarna i detta projekt är självklart individerna själva. Med hjälp av All-in påbörjar de en livsresa, vilken förhoppningsvis ska leda dem från isolering och utanförskap till inkludering och egenförsörjning genom arbete.

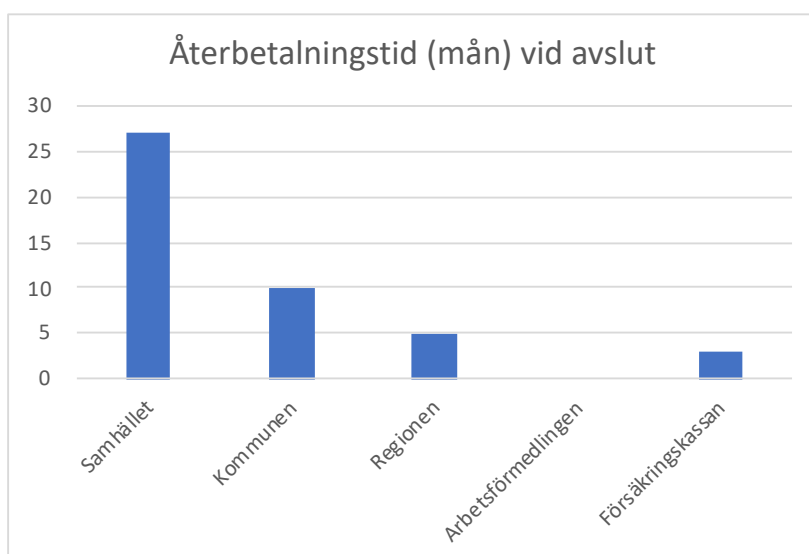
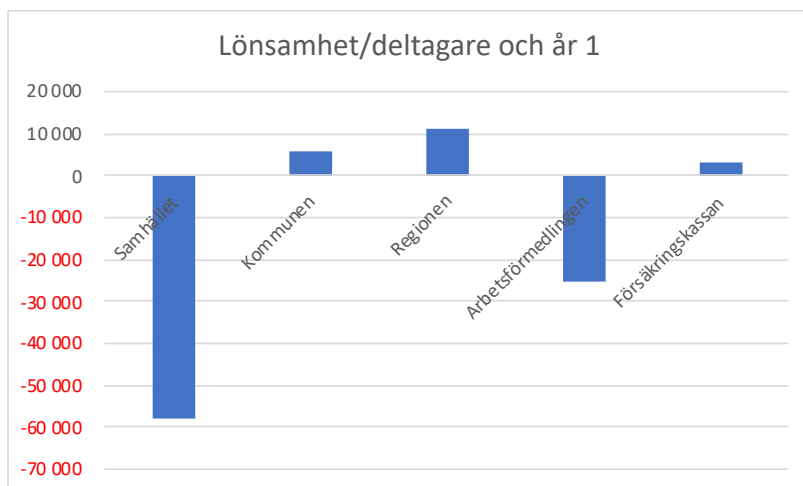

Förutom individen är kommunen, staten och regionen stora vinnare. Anledningen till att kommunen får stora intäkter är att antalet individer som är beroende av försörjningsstöd har minskat, vilket får en omedelbar positiv effekt på den kommunal ekonomin. De positiva effekterna består dels av mindre utbetalt försörjningsstöd. Dels består de av minskade kostnader för handläggning av försörjningsstödet, vilket är det enskild mest kostsamma stödet i samhället eftersom det kräver som omfattande handläggningsresurser. När deltagare börjar försörja sig genom lön skapas dessutom positiva skatteintäkter för kommunen. På kort sikt får kommunen även ökade kostnader för kommunal utbildning. Men när deltagarna på sikt går vidare från utbildningen och etablerar sig på arbetsmarknaden kommer kommunens ekonomi att förbättras ytterligare.

Staten påverkas positivt av minskningar av ersättningar och ökade skatteintäkter. Däremot motverkas dessa effekter på kort sikt genom att staten (Af) står för kostnaderna för de subventionerade anställningarna. Detta ligger helt i linje med arbetsförmedlingens uppdrag, vilket är att underlätta individernas etablering på arbetsmarknaden. Regionen får positiva effekter genom ökade skatteintäkter samt minskade kostnader för sjukvård när individerna mår bättre.

5.2 Lönsamhet och återbetalningstid

Lönsamheten består av intäkter minus projektkostnader. Lönsamheten på kort sikt är negativ, eftersom projektkostnaden är större än den årliga intäkten. Men eftersom projektkostnaden är av engångskaraktär och intäkterna är årligen återkommande, så skapas positiv lönsamhet på längre sikt.

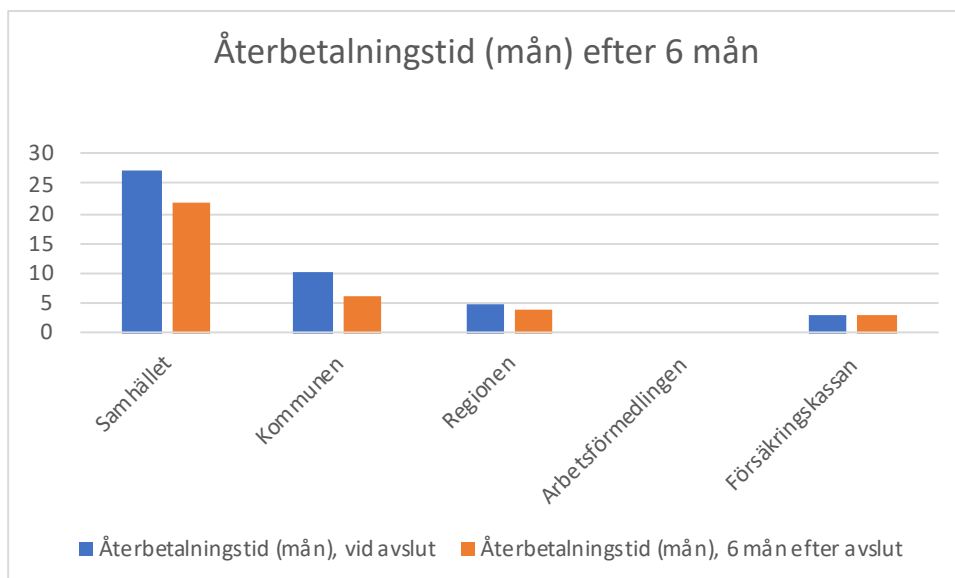

Samhällets totala återbetalningstid är 27 månader. Men eftersom projekt All-in är delfinansierat av Europeiska socialfonden och att kommunen dessutom har relativt höga intäkter blir kommunens återbetalningstid bara tio månader. Att regionen och Försäkringskassan har så kort återbetalningstid beror till största delen på att den står för en väldigt liten andel av projektkostnaden. För arbetsförmedlingen går det inte att beräkna någon återbetalningstid, eftersom förmedlingen har negativa intäkter.

Målgruppen för projekt All-in står mycket långt från arbetsmarknaden. Det är därför naturligt att återbetalningstiden är relativt lång. Deltagarna har helt enkelt en lång väg att gå innan de kommer i arbete och börjar skapa intäkter.

5.3 Vad händer på sikt?

I mars 2021 var det möjligt att följa upp 159 deltagare, för vilka det hade gått sex månader eller mer efter att de avslutades i projektet. Resultaten hade då förbättrats genom att ytterligare personer nu försörjer sig genom arbete, samt att andelen som försörjer sig genom försörjningsstöd har minskat ytterligare. Den totala återbetalningstiden har nu sjunkit från 27 månader till 22 månader.

Till och med oktober 2021 har 385 deltagare avslutats i projektet. Av dessa har 51 gått till arbete, inkl en lärlingsplats. Dessutom har 31 deltagare gått till studier, sex söker arbete och 33 deltagare har gått till praktik. Detta signalerar att de samhällsekonomiska resultaten i projektet är fortsatt stabila. När vi tittar på antalet deltagare där det har gått minst sex månader efter avslut visar dom på en fortsatt positiv utveckling hos deltagarna efter att de skrivs ut från projektet. Även detta signalerar fortsatt stabila samhällsekonomiska resultat.

5.4 Sammanfattande samhällsekonomisk analys

Utifrån de resultat som All-in har skapat är det utvärderingens bedömning att de resurser som har satsats i projektet har använts på ett klokt och effektivt sätt. Projektet skapar tydliga samhällsekonomiska intäkter genom att stödja deltagarna så att behovet av stöd och ersättningar minskar och möjligheten att försörja sig genom lön ökar. Dessutom är det flera av deltagarna som har gått till studier, vilket skapar möjligheter för resultaten att förbättras ytterligare på sikt. Denna bedömning förstärks genom att uppföljning av resultaten sex månader efter utskrivning från projektet visar att deltagarna fortsätter sina positiva stegförflyttningar mot studier och arbete även efter att de har lämnat projektet. Detta kommer på sikt att ytterligare stärka det samhällsekonomiska resultatet.

Men vi uppmanar projektägaren och berörda parter att göra en mer långsiktig uppföljning för att kunna bekräfta de positiva resultat som nu visar sig på sex månaders sikt. Speciellt intressant är det att följa upp och se om deltagarna blivit så pass rustade av projekt All-in att de klarar av att behålla sin position på arbetsmarknaden även när tidsbegränsade anställningar löper ut. Detta blir ett mycket viktigt kvitto på hållbarheten kvaliteten i det arbete som All-in har genomfört och det är också helt avgörande för att de samhällsekonomiska intäkterna ska fortsätta att skapas.

6. SAMMANFATTANDE DISKUSSION OCH SLUTSATSER

I detta kapitel sammanfattar vi utvärderingens resultat, slutsatser och analys samt ger rekommendationer inför framtiden.

6.1 Sammanfattande diskussion och slutsatser

Forskning visar att utrikesfödda kvinnor med kort utbildning ofta får ett mindre anpassat stöd från olika samhällsaktörer och riskerar därför att marginaliseras och osynliggöras. De samarbetande kommunerna i All-in har alla identifierat personer ur målgruppen som är i behov av samverkan och ett utökat stöd. Projektet kan därför sägas vara mycket relevant, inte minst utifrån det faktum att ojämlikheten mellan utrikes- och inrikes födda kvinnor och män har uppmärksammats både nationellt, regionalt och lokalt. Det ligger också helt i linje med den aktuella utlysningen från ESF.

6.1.1 Ett fungerande koncept

Utvärderingen visar att det framtagna konceptet med fördjupad kartläggning och de tre insatsspåren har fungerat bra och kunnat genomföras trots att pandemin har pågått under en stor del av projekttiden. Flexibiliteten som byggts in i projektet har kunnat utnyttjas, både under den lokala metodutvecklingen liksom vid val av insatser utifrån deltagarnas behov.

Till viss del har Bengtsfors valt ett annat upplägg för projekt All-in, jämfört med det övergripande konceptet. Däremot går det inte att se några tydliga skillnader i resultat som tydligt är kopplade till det övergripande konceptet jämfört med den modell som valts i Bengtsfors. Anledning till detta kan vara att en rad andra faktorer också påverkar vilket resultat som kan uppnås. Exempel på sådana faktorer är skolbakgrund liksom läs- och skrivkunskaper, den lokala arbetsmarknaden samt kommunernas övriga insatser för att stödja den aktuella målgruppen.

Ursprungligen uppfattade utvärderarna att det fanns en tanke om ett flöde av deltagarna mellan de olika insatserna. Exempelvis att en deltagare skulle kunna börja med HälsoSkola för att sedan ta steget till Vägen vidare och/eller DoDL. Det har dock varit ett lågt flöde mellan projektets insatser (gäller ej Bengtsfors), vilket väcker frågetecken om deltagare hade kunnat få ännu mer stöd om de fått tillgång till fler av projektets insatsspår. BIP-forskningen förespråkar parallella insatser vilket kan vara en fördel för deltagarna i Bengtsfors. Samtidigt har dessa deltagare fått mindre svenska inom ramen för DoDL än i andra kommuner vilket kan ha gjort att vissa individer drabbats hårdare av den digitala omställningen. Inför framtiden uppmanar utvärderarna kommunerna att se över möjligheten till parallella insatser för att skapa synergieffekter för individens/deltagarens progression. Framför allt hälsoskolan förefaller vara en språngbräda gällande motivation och kan med fördel genomföras parallellt med andra aktiviteter.

6.1.2 Måluppfyllelse

Som redovisats i kapitel 4 så är projektets måluppfyllelse god med avseende på volym- och projekt mål även om något färre män än avsikten har nåtts. 21 % av de avslutade deltagarna har gått till arbete eller studier och ytterligare 49 % har närmat sig arbetsmarknaden, vilket överträffar målet på 20 % för båda kategorierna. I stor del av de sistnämnda fallen har också deltagarna gått direkt till en ny aktivitet efter avslut i projektet vilket innebär att projektet bidragit till att skapa en sammanhängande kedja utan väntetider och glapp för individerna. Därigenom bygger projekt All-in en plattform där deltagaren kan fortsätta att utvecklas även efter själva projekttiden. Detta bekräftas

även av de sexmånadersuppföljningarna som är gjorda, vilka visar på fortsatt positiv utveckling för en del av deltagarna efter projekttiden.¹⁸

I SUS definieras arbetsrehabiliterande åtgärder som bland annat förlängd praktik, arbetsförmedlingens insatser, men också SFI. Många av projektets deltagare har tidigare haft svårigheter att klara SFI då de inte kan läsa och skriva och har därför blivit så kallat "Z-avbrottade".¹⁹ Även om folkhögskolans uppföljning visar på tydliga stegförflyttningar i talad svenska så är det oklart om alla deltagare är redo för att klara fortsatt SFI, som till stor del bygger på skriven och läst svenska. I dessa sammanhang ser vi det uteblivna handlednings- och kompetenshöjande arbetet av arbetsgivare som en stor nackdel, då det hade kunnat underlätta för individer att lära svenska under andra former och eventuellt resulterat i anställningar. Utvärderarnas erfarenheter från andra projekt visar på vikten av att nå **både** arbetsgivare och deltagare för att skapa bästa förutsättningar ute på arbetsplatserna (se Sennemark & Huldt 2020b). Vi är dock medvetna om att pandemin försvårat arbetet gentemot arbetsgivare inom det privata näringslivet och att kommunala extratjänster varit en annan väg att gå. Utvärderarna vill därför trycka på behovet av att planera för arbetsplatsförlagt lärande på arbetsplatserna i den framtida och implementerade verksamheterna ute i kommunerna.

En ökad livskvalitet?

Det kvantitativa projekt målet att 70 % av deltagarna ska uppleva en ökad livskvalitet har följts upp med kvalitativa metoder vilket gör resultatet svårt att kvantifiera. Utvärderingen visar tydligt på en rad positiva effekter för vissa av deltagarna som skulle kunna tolkas som en ökad livskvalitet. Exempel på sådana effekter är ökad förståelse för samhället, bättre upplevt mående, ökad självkänsla och ökad känsla av delaktighet i samhället. Framtidstro och förhoppning om arbete uttrycks också av vissa deltagare. Samtidigt gäller effekterna inte alla deltagare och stegförflyttningarna varierar i omfattning. Livskvalitet är ett komplext begrepp som är beroende av en rad olika faktorer i individernas omgivning, varav många utanför projektets kontroll. Måluppfyllelsen kan därför inte bedömas. Utvärderarna uppmanar därför kommunerna att arbeta vidare med uppföljning av deltagarnas livskvalitet, för att kunna lära sig mer om vad det är som gör att deltagarna mår bättre och upplever att det får ett bättre liv. **Mål på organisationsnivå** På organisationsnivå visar utvärderingen att personal har fått ökad kompetens inom både horisontella principer och i stödjande metoder som kommit deltagare till godo. Matchningsarbetet och säkring av praktikplatser har till största delen legat lokalt och har varierat mellan kommuner och över tid. Liksom i halvtidsrapporten visar utvärderingen att säkring och matchning inte alltid fungerat optimalt och är ett framtida utvecklingsområde, speciellt gentemot det privata näringslivet. Motsvarande gäller också samverkan kring målgruppen som byggts i varierande omfattningen i kommunerna.

Samverkan har förvisso stärkts i vissa av kommunerna, främst i kommuner som hade rutiner för samverkan att utgå ifrån. Projektet har också bidragit till att identifiera glapp i samverkan kring målgruppen. I Mellerud har aktörer samverkat kring de individer som deltagit i projektet, dock är det osäkert hur rutiner byggts inför framtiden. Även i Trollhättan beskrivs samverkan med socialtjänsten

¹⁸ Resultatet bygger på sexmånadersuppföljningar i Bengtsfors, Grästorp, Mellerud och Vänersborg. I Lilla Edet förhandlas om lönesubvention för en deltagare och hälften har flyttat från kommunen.

¹⁹ I Skollagen kap 20 § 9 står att den som antagits till en kurs har rätt att fullfölja kursen. Huvudmannen får dock besluta att utbildningen på kursen ska upphöra om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.

som ett utvecklingsområde. Tydligast är utvecklingen i Vänersborg som utifrån samverkan inom DUA skapat en sammanhållen organisation där även arbetet med den berörda målgruppen ingår. Men i samtliga kommuner har målgruppen synliggjorts på ett annat sätt än tidigare vilket är en positiv aspekt inför det framtida arbetet.

6.1.3 Implementeringsarbetet

Utvärderingen visar att det har funnits en medvetenhet om implementering på strategisk nivå redan tidigt, vilket också speglas i hur projektets riggats. Dock har samordningsförbunden i sig inga beslutsmandat över de kommuner som deltagit i projektet även om samverkan med kommunen sker inom förbunden. Förutsättningarna i de sex deltagande kommunerna varierar, både storleksmässigt, arbetsmarknadsmässigt, ekonomiskt och politiskt vilket har visat sig under projektperioden. Dock finns det en vilja att implementera resultaten från projektet i fem av kommunerna som har valt olika vägar att gå utifrån de lokala förutsättningarna.

Vänersborg har implementerat hela modellen från projektet och skapat en sammanhängande kedja med kommunens övriga arbete. Övriga kommuner (undantag Mellerud) har valt att implementera anpassade delar av insatsspår eller metoder i sina organisationer. Det kan bidra till att målgruppen får ett fortsatt stöd om än inte i samma omfattning som under projekttiden. I Trollhättan finns ett uppbyggt samarbete med Dalslands folkhögskola vilket också talar för en fortsatt samverkan, dock är detta i sin tur avhängigt ekonomiska och politiska beslut. Två av kommunerna (Grästorp, Bengtsfors) menar att de byggt upp eller kommer att bygga upp en organisation som skapar kontinuitet för individerna och minskar risken för att de osynliggörs. I Lilla Edet finns en ökad kunskap om målgruppen och glapp i samverkan som skulle kunna bidra till en förbättrad samverkan kring individerna i framtiden.

Implementeringen är i flera kommuner en pågående process och därför svår för utvärderarna att bedöma fullt ut. Vi ser samordningsförbunden som viktiga aktörer i sammanhanget, vilka kan bidra med fortsatt kunskap och att driva processerna vidare efter projektets slut. Vi ser det som viktigt att fortsätta följa processerna i beredningsgrupper och förbundens styrelser för att främja samverkan kring målgruppen samt fånga upp hinder i individernas utvecklingsprocess och förhoppningsvis kunna bidra till att undanröja dem.

6.1.4 Hur hållbara är resultaten?

Hållbarhet på organisationsnivå

Forskning visar på tre mekanismer som viktiga för att skapa hållbara resultat inom projekt och program (Brulin & Svensson 2011). Dessa är ett starkt projektägarskap med en hållbar och transparant projektorganisation, multiplikatoreffekter,²⁰ samt ett gemensamt utvecklingsinriktat lärande. Utvärderingen visar att det funnits en tydlig och stark projektägare, att det skett ett gemensamt lärande på flera nivåer (individuellt, operativt och strategiskt). Lärandet och metodutvecklingen har skapat synergieffekter på både individ- och organisationsnivå genom att personal från ordinarie verksamheter lånats in och därmed garanteras kontinuitet under implementeringsarbetet och i framtiden.

²⁰ Multiplikatoreffekter – I detta sammanhang att metoder/insatser implementeras in i den reguljära verksamheten och där påverka strukturer och system, skapa dynamisk utveckling vilket ökar effekterna av insatta medel

Kort sagt har det på många sätt skapats förutsättningar för hållbarhet rent organisatoriskt. Även om samordningsförbunden inte själva finansierar det fortsatta arbetet så fortsätter samverkan inom beredningsgrupper och mellan ägaraktörerna. Det faktum att Vänersborg nu ingår i SOF Södra Vänern skapar också fler möjligheter till en fortsatt läroprocess och erfarenhetsutbyte. Glapp har identifierats i stödkedjan för målgruppen, vilket bidrar med kunskap och hur insatser ska arbeta för att undanröja dessa hinder. Metodstöden och den metodhandbok som ska skrivas av projektledaren kan på sikt bidra till att kunskapen inte är beroende av enskilda individer utan kan spridas vidare inom organisationerna. Samordningsförbunden utgör en stabil och väl upparbetad struktur, vilken kan bidra till tillvaratagande utan att förbunden för den skull måste finansiera insatserna.

Mot hållbarhet på organisationsnivå talar, som alltid, att kommunernas arbete är beroende av politiska beslut och att det kan vara frestande att anpassa/minska insatserna så mycket att de inte längre får avsedd effekt. Vi ser det därför som viktigt att fortsätta följa upp implementeringsprocesserna ute i kommunerna och vid behov diskutera konsekvenserna. Att skapa en sammanhängande kedja för individerna och en effektiv matchningsfunktion är en förutsättning för att individerna ska kunna lyckas och där kunskap nu har skapats på individ- och målgruppsnivå. Dock krävs att kunskapen används inom och mellan organisationerna för att skapa fortsatt bra förutsättningar.

Hållbarhet på individnivå

Även på individnivå finns faktorer som talar både för och emot hållbarhet. Den fördjupade kartläggningen har skapat en kunskap om individen (inom organisationerna) men förmodligen också för individen själv genom de samtal som löpande förts kring mål, styrkor och möjligheter. För de deltagare som fått en längre tids anställning har projektet gett en värdefull möjlighet till konkreta erfarenheter av arbetsmarknaden och där exempelvis parallella studier i svenska kan öka möjligheterna till vidare studier för mer formell behörighet. Motsvarande gäller även för de deltagare som gått vidare till yrkesstudier eller andra studier med CSN. Sexmånadersuppföljningarna tyder på en viss fortsatt positiv utveckling för vissa deltagare som gått till arbetsinriktad rehabilitering vid avslut. De stegförflyttningar som deltagarna har gjort kan förhoppningsvis fortsätta om det ges tillfälle till ett adekvat fortsatt stöd och därmed kan bli delaktig och bidra till samhället.

Mot hållbarhet på individnivå kan sägas att anställningarna som deltagarna erhållit som regel är tidsbegränsade och i vissa fall mycket korta. Det är oklart i hur hög grad All-in rustat deltagarna för ordinarie utbildningar, dock är svenskan en viktig del. Mer yrkesinriktad kunskap kan också erhållas via de anställningar som deltagare har fått och som kan motivera att söka vidare mot ordinarie utbildningar. Ett dilemma är kommande lågkonjunkturer som slår extra hårt mot personer med kort utbildning, liksom andra strukturella hinder. Vi kan se att SFI på många håll inte är anpassade efter personer som inte kan läsa och skriva vilket också påtalats in en rad rapporter (se ex. Sennemark (2014, Sennemark & Orwén 2019).

6.1.5 Lärdomar inför framtiden

Utvärderingen har identifierat en rad framgångsfaktorer och utmaningar som kan fungera som lärdomar inför framtiden, både på lokal kommunal nivå och på övergripande strategisk nivå. Vi uppmanar därför ansvariga att använda dessa i det fortsatta arbetet, men också vid eventuella kommande projekt.

Utvärderingen visar att det i framtida projektverksamhet behövs en tydlighet kring parternas formella ansvar i projektet. Förslagsvis formaliseras detta i en avsiktsförklaring, vilken respektive part skriver under. Det är också viktigt att denna avsiktsförklaring förankras på en hög strategisk nivå hos respektive part.

Projekt All-in har samtidigt visat på den enande kraft som ett väl fungerande projekt kan vara. Dels arbetas en gemensam projektidé fram, vilken skapar grund för samverkan. Dels skapar det förutsättningar att öka fokus mot en specifik målgrupp, där fler kompetenser och delar av organisationer kan motiveras att delta i det gemensamma arbetet. Därutöver kan den externa finansieringen möjliggöra att extra resurser finns att tillgå under projekttiden och att resurser kan läggas på att utveckla och testa arbetsätt och metoder samt att extra resurser kan läggas på kompetensutveckling hos personal i de berörda organisationerna. För samordningsförbunden har projektet även skapat en grund för utvecklat och gott samarbete, vilket de kommer att kunna dra nytta av i framtiden.

Hälsoskola för arbete har varit en insats som fungerat över förväntan. Insatsen är relativt billig att genomföra och deltagarna upplever den som positiv och den leder till stor förändring i deras liv. Deltagarna får lära sig konkreta saker som gör att både de själva mår bättre och att de får kunskap att göra så att familjen mår bättre; egenvård, friskvård, matlagning med mera. Hälsoskolan har även visat sig bidra till en ökad motivation hos individen till fortsatt personlig utveckling och att ta del av fortsatta insatser för att närma sig studier och arbete. Genom mixade grupper har även deltagarnas syn på kulturella frågor och könsperspektiv kunnat breddas. Utvärderarna vill lyfta fram att insatsen Hälsoskola för arbete med fördel kan kombineras med andra insatser för att fler insatser ska kunna genomföras parallellt, vilket BIP- forskning visar är positivt för individers utveckling mot studier och arbete.

6.2 Rekommendationer

- Vid avslut av projekt monteras ofta styrgrupper ner och försvinner. Samtidigt har utvärderarna en omfattande erfarenhet av hur viktig denna funktion är att de implementerade verksamheterna ska fundera väl i framtiden. Vi rekommenderar därför att säkerställa fortsatt strategisk styrning/stöttning i arbetet med målgruppen, genom att samordningsförbunden tar ett ansvar för detta, även efter projekttiden.
- Skapa rutiner för att följa upp de framtida deltagarresultaten, för att få ökad kunskap kring vad som skapar hållbara resultat för individerna. Uppföljningen behöver dels ske av de resultat som skapas i det löpande arbetet. Dels behöver en mer långsiktig uppföljning av deltagarnas utveckling ske, för att öka förståelsen för hur hållbara resultat ska skapas.
- Ta tillvara på de framgångsfaktorer och (undanröjda) utmaningar som identifierats i det fortsatta arbetet och nya projekt.
- Använda samhällsekonomiska analyser för att förstå hur viktigt det är att fokusera på att skapa positiva och hållbara resultat för individerna, snarare än att fokusera på billiga insatser. Vid resursbrist är det bättre att sänka tempot och minska volymerna för att säkerställa att de deltagare som faktiskt får ta del av insatserna gör hållbara stegförflyttningar. Att genomföra billiga insatser i stor mängd, vilka inte är hållbara lever inte upp till "god ekonomisk hushållning".

- Diskutera i beredningsgrupperna om möjligheten till parallella insatser. Sprid kunskapen om vinsterna med detta arbetssätt, inte minst med tanke på fortsatta hälsoskolor i kommunerna. Finns det, exempelvis, möjlighet att parallellt med SFI också gå en hälsoskola?
- Kan metoder från folkhögskolan bidra till en större utveckling för vissa grupper inom SFI?
- Utvärderarna rekommenderar kommunerna att fortsätta att utveckla matchningsarbetet i enlighet med grundtankarna i Supported Employment, IPS och BIP-forskningen.
 - Sammanhållen stödkedja, utan avbrott med flera parallella insatser
 - Kontinuerligt stöd, utan byte av handledare/coach
 - Säkerställa att handledare/coach har en stor tro på individens/målgruppens möjligheter till utveckling, då detta har visat sig vara en väldigt kraftfull framgångsfaktor, se BIP-forskning
 - Säkerställ ett långvarigt och strukturerat stöd till individen, vilken fortsätter även efter att individen har tagit steget vidare till studier och arbete. Detta stöd bör även kompletteras med stöd till skolpersonal och arbetsgivare, för att öka individens möjligheter att lyckas inom både fortsatta studier och/eller framtida arbete.
- Gör en plan för spridning av metodhandboken inom berörda organisationer men också till andra kommuner.

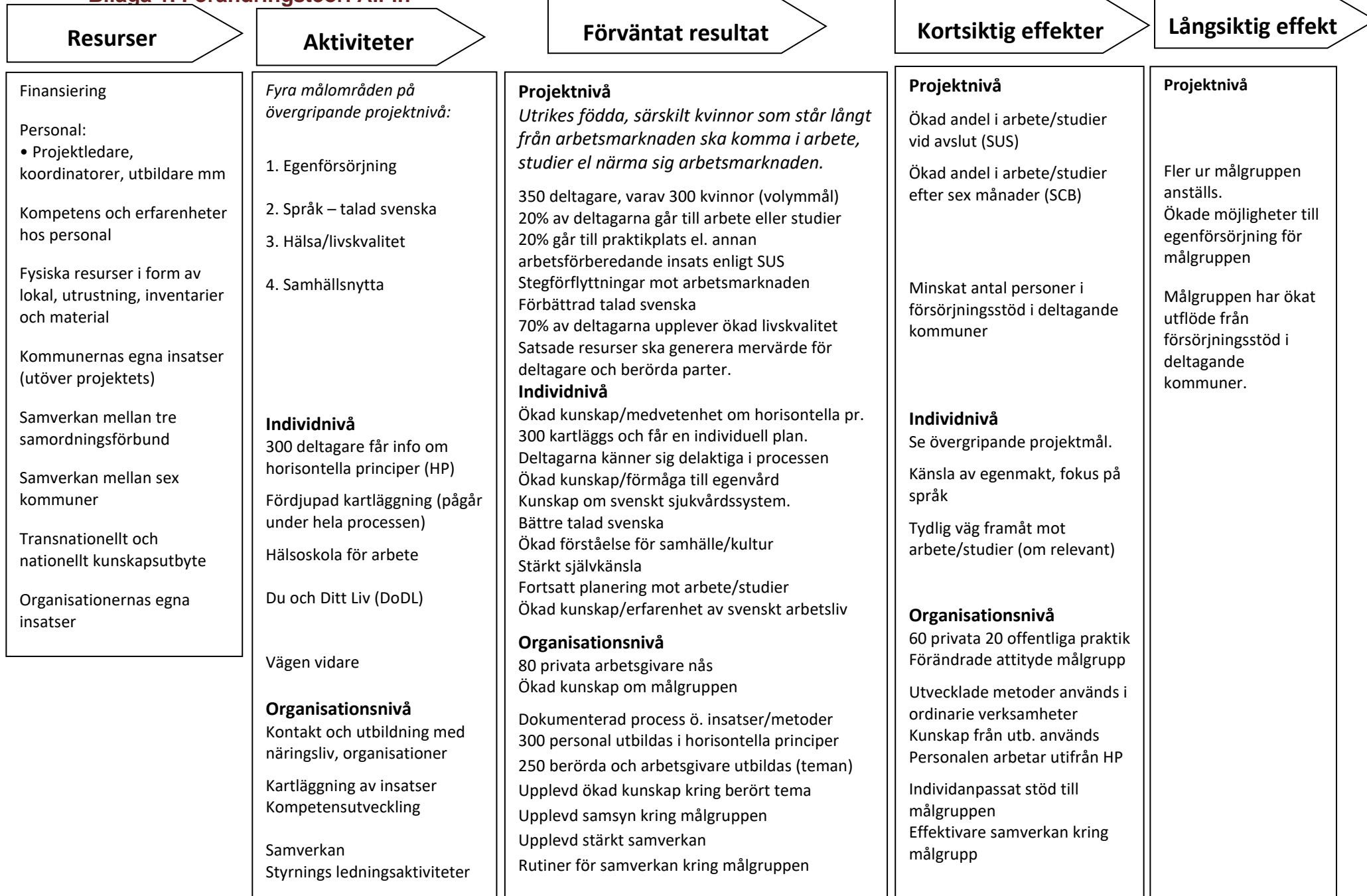
REFERENSER

- Frydebo, H. & Kaufmann R. (2020). *Utrikes födda kvinnor. Arbetsförmedlingens återrapportering 2019*. Arbetsförmedlingen
- Brolin, G. & Svensson, L. (2011). *Att äga, styra och utvärdera stora projekt*. Lund: Studentlitteratur
- MILSA (2018). *Nyanländas hälsa. Sammanställning utifrån ett urval av rapporter*. Arbetsförmedlingen: Samverkansdelegationen
- Nordiska ministerrådet (2018). *Nyanlända kvinnors etablering. En komparativ studie av nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden i Norden och de etableringspolitiska insatserna*. Nordiska ministerrådet i Danmark.
- Payoff (2021). *Samhällsekonomisk slutrapport för projekt All-in*. Samordningsförbundet Trollhättan, Lilla Edet och Grästorp 21-05-27.
- Riksrevisionen (2015). *Nyanländas etablering – är statens insatser effektiva*. Riksrevisionen 2015:17. Stockholm: Riksdagens internttryckeri.
- Sennemark, E. (2014). *Slutrapport lärande utvärdering av projekt KvinnoKraft*. Göteborg: Contextio Ethnographic AB.
- Sennemark, E & Orwén R. (2019). *Lärande utvärdering av projekt ALV- Att Leva och arbeta i Väst. Slutrapport mars 2019*. Göteborg: Contextio Ethnographic AB.
- Sennemark, E. Huldt, J. (2020a). *Halvtidsrapport - lärande utvärdering av projekt All-in*. Contextio: Oktober 2020.
- Sennemark, E. & Huldt, J (2020b). *Utvärdering av projekt Plattformen –Ung styrka Falköping. Slutrapport februari 2020*. Göteborg: Contextio Ethnographic & Payoff AB.
- Sutela, H. (2016). Lähi-idästä ja Afrikasta kotoisin olevien naisten kotoutumiseen kiinitettävä huomiota i Nordiska Ministerrådet (2018). *Nyanlända kvinnors etablering. En komparativ studie av nyanlända kvinnors etablering på arbetsmarknaden i Norden och de etableringspolitiska insatserna*. Nordiska ministerrådet i Danmark.
- Tillväxtverket (2019). *Fem vägar till arbete och företagande för utrikes födda kvinnor. En kvalitativ kartläggning av verksamheter som stärker nätverk och kontakt med arbetsmarknaden*. Tillväxtverket, rapport 0287. Stockholm: Digital
- Tingshög, P, Arwidson, C, Sigwardsdotter, E, Malm, A. & Saboonchi, F. (2016). *Nyanlända och asylsökande i Sverige. En studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor*. Röda Korsets Högskolas rapportserie 2016:1
- Växthusets forskningscentrum (2019). *What effects Job Prospects. The Employability Indicator Project*. November 2019

Intern dokumentation

- Karläggningsmall All-in
- Metodstöd/beskrivning En väg in, Hälsoskolan och Vägen vidare
- Uppdragsbeskrivning Du och ditt liv
- Plan för arbete med de horisontella principerna
- Statistik rapporterad till SCB
- Analyser gjorda av projektet i SUS
- Sexmånadersuppföljning oktober 2021

Bilaga 1. Förändringsteori All-in

Bilaga 2. Folkhögskolans bedömning av språkprogression

Värde	Motsvarar i muntlig svenska
1	Kan enstaka ord, säga sina namn var de bor och var de kommer ifrån
1,5	Kan enkla fraser
2	Svarar på frågor med enkla meningar
2,5	Ställer frågor och svarar på frågor med kompletta meningar
3	Kan föra resonemang om vardagsnära ämnen
3,5	Kan föra resonemang om de flesta ämnen
4	Pratar obehindrat